

Ako vyberať sudcov?

Skúsenosti Justičnej akadémie s hromadným výberovým konaním na funkciu sudcu a výsledky diskusného fóra: „Výberové konania na funkciu sudcu: Ako ďalej?“, 11. novembra 2020

Vypracovali: Kristián Csach, Peter Hulla, Pavlína Kráľovičová, Dominika Zavadová

Justičná akadémia, 7. 12. 2020

Obsah

1. Úvod	3
2. Základné informácie o hromadnom výberovom konaní a úlohy Justičnej akadémie pri jeho organizovaní	3
3. Základný prehľad o výsledkoch hromadného výberového konania v roku 2020	4
4. Význam jednotlivých fáz hromadného výberového konania na funkciu sudcu	6
4.1. Testy	6
a) Účel testov, výhody a nevýhody testov.....	6
b) Tvorba podkladov.....	7
c) Realizačná fáza.....	8
d) Odporúčania a návrhy Justičnej akadémie.....	9
4.2. Prípadové štúdie	9
a) Účel prípadových štúdií, výhody a nevýhody.....	9
b) Tvorba podkladov.....	9
c) Realizačná fáza.....	11
d) Odporúčania a návrhy Justičnej akadémie.....	11
4.3. Preklady	11
a) Účel prekladov, výhody a nevýhody.....	11
b) Tvorba podkladov.....	11
c) Realizačná fáza.....	12
d) Odporúčania a návrhy Justičnej akadémie.....	12
4.4. Vypracovanie rozhodnutí (spisový materiál).....	13
a) Účel vypracovania súdnych rozhodnutí, výhody a nevýhody.....	13
b) Tvorba podkladov.....	13
c) Realizačná fáza.....	13
d) Odporúčania a návrhy Justičnej akadémie.....	14
5. Psychologické posúdenie a ústna časť hromadného výberového konania	14
6. Predpolie hromadných výberových konaní: poučenia pre odborné justičné skúšky	15
7. Záver	15
8. Príloha č. 1: Prehľady doterajších hromadných výberových konaní	17
8.1. Prehľad úspešnosti v HVK podľa rokov	17
8.2. Podrobné tabuľky	18
9. Príloha č. 2: Podrobné vyhodnotenie hromadného výberového konania, jeseň 2020	20
9.1. Testy	20
9.2. Prípadová štúdia	21
9.3. Preklad	22
9.4. Vypracovanie súdnych rozhodnutí	23
10. Príloha č. 3 Sprievodný materiál: Komparatívny prehľad pravidiel výberových konaní vo vybraných európskych štátoch	25
10.1. Česká republika	25
10.2. Francúzsko.....	26
10.3. Holandsko	26
10.4. Nemecko.....	26
10.5. Rakúsko	27
10.6. Spojené kráľovstvo	28

1. Úvod

Základ tohto materiálu predstavuje podklad pre diskusné fórum, organizované Justičnou akadémiou v spolupráci so Súdnu radou Slovenskej republiky o skúsenostiach a možných zmenách pri hromadnom výberovom konaní na funkciu sudcu. Diskusné fórum s názvom „Výberové konania na funkciu sudcu: Ako ďalej?“ sa uskutočnilo dňa 11. novembra 2020 prostredníctvom videokonferenčnej platformy diskusné fórum.

Účastníkmi diskusného fóra boli predseda Súdnej rady SR Ján Mazák, podpredseda súdnej rady Miloš Kolek, členovia súdnej rady – Katarína Javorčíková, Marcela Kosová, Andrej Majerník, Lenka Praženková, Petra Príbělská, Erika Zajacová, Pavol Žilinčík, štátny tajomník MS SR Michal Novotný, poradca prezidentky SR Radovan Pala, zástupcovia krajských súdov (Alena Radičová (KS TN), Frederika Zozuláková (KS KE)), psychológovia ZVJS (Vanda Balanceková, Juraj Zajac) ako aj zástupcovia Justičnej akadémie SR (Jana Bajánková, Peter Hulla, Kristián Csach, Pavlína Kráľovičová, Dagmar Hupková, Dominika Zavadová).

Podujatie bolo rozdelené na dva základné bloky, cieľom ktorých bolo identifikovať a artikulovať potrebné zmeny hromadného výberového konania sudcov a to ako do celkového zamerania, tak aj do jednotlivých fáz výberového procesu. V prvom bloku bola priblížená činnosť Justičnej akadémie vo vzťahu k výberovým konaniam. V druhom bloku prebiehala diskusia k základným okruhom, do ktorej sa postupne zapájali jednotliví účastníci diskusného fóra. Diskusia bola rozdelená podľa jednotlivých fáz písomnej časti výberových konaní.

2. Základné informácie o hromadnom výberovom konaní a úlohy Justičnej akadémie pri jeho organizovaní

Základné parametre výberového konania sú dané právnym rámcem.

Podľa § 28c ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov: „*Výberové konanie pozostáva z písomného testu, prípadovej štúdie, vypracovania súdnych rozhodnutí, prekladu z cudzieho jazyka, psychologického posúdenia a z ústnej časti. ...*“

Podľa § 28 ods. 4 tohto zákona „*Výberovým konaním na funkciu sudcu sa overujú odborné znalosti, všeobecný prehľad, ktorý treba požadovať s prihliadnutím na stupeň súdu, na ktorom sa uskutočňuje výberové konanie, schopnosť tvorivého myslenia, rýchlosť uvažovania a schopnosť rozhodovania, verbálny prejav, osobnostné predpoklady, zdravotný stav a znalosť cudzieho jazyka uchádzača.*“

Výberové konanie tak pozostáva z troch častí:

- písomná časť, obsahujúca test, prípadovú štúdiu, preklad a vypracovanie súdnych rozhodnutí v trestných veciach a iných než trestných veciach,
- psychologické posúdenie uchádzača a
- ústna časť výberového konania.

Podľa § 9 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 160/2017 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o výberovom konaní na funkciu sudcu (ďalej len vyhláška), je ustanovený minimálny počet bodov jednotlivých súčastí písomnej časti (ods. 1), ako aj podmieňujúca postupnosť jednotlivých úspešných fáz písomnej časti (ods. 2).

Úloha Justičnej akadémie v súvislosti s hromadným výberovým konaním je upravená právnym rámcem ako realizačná a podporná.

Podľa § 28c ods. 1 veta druhá zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov: „*Písomný test, prípadová štúdia, súdne spisy na účely vypracovania súdneho*

rozhodnutia a preklad z cudzieho jazyka sa v deň výberového konania losujú výberovou komisiou z na to určených databáz, ktoré vytvára a spravuje Justičná akadémia Slovenskej republiky.“

Podľa § 3ods. 6 zákona č 548/2003 Z. z. o Justičnej akadémii „Akadémia zabezpečuje aj vytvorenie, správu a ochranu jednotnej databázy prípadov v podobe súdnych spisov v elektronickej podobe alebo písomnej podobe z oblasti trestného práva, správneho práva, pracovného práva, rodinného práva, obchodného práva a občianskeho práva, ktoré sú spracované na účely písomnej časti výberového konania na obsadenie voľného miesta sudcu. ....“

Pôsobnosť Justičnej akadémie je tak sústredená do písomnej časti hromadného výberového konania. Justičná akadémia vytvára podklady pre tieto konania, snaží sa zároveň zbierať a vyhodnocovať spätnú väzbu, ale vplýva aj na úpravy softvérového zabezpečenia realizácie hromadného výberového konania.

Z interného a organizačného pohľadu zabezpečuje tieto úlohy Oddelenie justičných databáz Justičnej akadémie.

3. Základný prehľad o výsledkoch hromadného výberového konania v roku 2020

V porovnaní s predchádzajúcimi kolami hromadných výberových konaní je možné badať pokles úspešnosti uchádzačov tak v jednotlivých etapách výberového konania, ako aj v celkovom pohľade.

Z celkového pohľadu možno považovať štvrté kolo HVK za úspešné, a to aj napriek tomu, že ide o doteraz najnižšiu úspešnosť uchádzačov na HVK vôbec. Celková miera úspešnosti uchádzačov na HVK po oboch častiach bol 18,71 %, čo znamená, že na výberovom konaní úspešný bol každý piaty uchádzač. Čo do jednotlivých etáp hromadného výberového konania sú výsledky úspešnosti nasledovné:

- úspešnosť uchádzačov v teste: cca 59 % zúčastnených
- úspešnosť uchádzačov na prípadovej štúdii: cca 63 % zúčastnených
- úspešnosť uchádzačov na preklade: cca 82 % zúčastnených
- úspešnosť uchádzačov na vyhotovovaní rozsudkov: cca 68 % zúčastnených
- úspešnosť uchádzačov na ústnej časti výberového konania: cca 91 % zúčastnených

Celková úspešnosť uchádzačov sa oproti minulým kolám mierne znížila. Po písomnej časti sa štatisticky znížila oproti úspešnosti v predchádzajúcich kolách a je druhá najnižšia (2017 – 19,68 %; 2018 – 24,30 %; 2019 – 30,60 %, 2020 – 20,65 %), pokles platí aj pre celkovú úspešnosť po ústnej časti (v rokoch 2017 a 2018 bola úspešnosť viac ako 19 %, v roku 2019 cca 27 %, v roku 2020 je necelých 19 %). Podrobné tabuľky s čiastkovými výsledkami sú obsiahnuté v prílohe.

Z rýdzo štatistického pohľadu nepovažujeme tento výsledok jednotlivých etáp výberového konania za zásadne zlý. Neodlišuje sa podstatne od priemeru predchádzajúcich kôl hromadného výberového konania. Bodové výsledky sú tiež rozložené pomerne pravidelne medzi uchádzačmi. Sudcom by sa tak po písomnej časti výberového konania mohol stať 1 z 5 uchádzačov.

Z celkového zhodnotenia výsledkov ostatného kola hromadného výberového konania vyplýva niekoľko **všeobecných záverov**.

Pomerne **veľká časť prihlásených uchádzačov sa vôbec nezúčastnila** výberového konania. Nielen čo do pomeru, ale aj v absolútnych číslach ide o približne rovnaký stav ako v predchádzajúcich kolách HVK.² Dôvodom neúčasti je viacero skutočností. Domnievame sa, že naďalej prevažuje to, že sa jeden uchádzač prihlásil do výberového konania na viaceré krajské sudy a tiež to, že sa do výberového konania prihlásili aj tí, ktorí boli prihlásení na jarný termín odbornej justičnej skúšky, avšak z dôvodu

² V roku 2017: 188 zúčastnených z 264 prihlásených, 2018: 181 zúčastnených z 261 prihlásených, 2019: 183 zúčastnených z 237 prihlásených, 2020: 155 zúčastnených z 261 prihlásených.

pretrvávajúcej pandemickej situácie spojenej s koronavírusom ho nemohli včas absolvovať, a, samozrejme, aj aktuálna pandemická situácia ohrozujúca zdravie (v porovnaní s minuloročným hromadným výberovým konaním bol tohtoročný pomer prihlásení uchádzači / zúčastnení uchádzači o viac ako 19,20 % menší, t. j. pokles zo 76,44 % na 57,21 %).

Pokiaľ ide o **rozloženie jednotlivých uchádzačov podľa povolania**, ktoré v čase výberového konania vykonávali, možno štatisticky zhrnúť, že z celkového počtu 155 zúčastnených uchádzačov sa HVK v roku 2020 zúčastnilo 80 vyšších súdnych úradníkov, 2 justiční čakatelia, 17 asistentov sudcov NS SR, 1 poradca sudcu Ústavného súdu SR, ďalej 40 advokátov, 1 advokátsky koncipient, ktorý pred tým pracoval 6 rokov ako vyšší súdny úradník a firemný právnik, 6 firemných právnikov, 1 vyšetrovateľ Policajného zboru, 1 štátny zamestnanec Úradu vlády SR, ktorý 7 rokov pôsobil ako vyšší súdny úradník, 1 hlavný kontrolór obce, 1 zamestnanec katastrálneho odboru na okresnom úrade, 1 zamestnanec mesta Poprad a 1 vysokoškolský pedagóg. Dvaja uchádzači nemali uvedené momentálne zamestnanie.

Pokiaľ ide o **rozloženie jednotlivých úspešných uchádzačov podľa povolania**, ktoré v čase výberového konania vykonávali, možno štatisticky zhrnúť, že z celkového počtu 29 úspešných uchádzačov na HVK v septembri 2020 bolo úspešných 11 vyšších súdnych úradníkov, 2 justiční čakatelia, 8 asistentov sudcov NS SR, 7 advokátov a 1 štátny zamestnanec, pracujúci na Úrade vlády SR, ktorý ale 7 rokov pôsobil ako vyšší súdny úradník.

Aj v tomto výberovom konaní je možné vidieť **pokračovanie rodovej nerovnosti**. Výberového konania sa zúčastnilo 64 mužov a 91 žien (cca 41,29 % uchádzačov bolo mužov). V tomto kole HVK sa však v celkových výsledkoch rozdiel medzi pohlaviami prejavil opačne ako v doterajších kolách, pomer úspešnosti mužských kandidátov bol v porovnaní s minulými kolami HVK podstatne vyšší. Spomedzi 29 úspešných uchádzačov je prevaha mužov, celkom 18 mužov a 11 žien (cca 62 % úspešných uchádzačov bolo mužov). Stále sa domnievame, že v spolupráci s odborníkmi je vhodné preskúmať, či forma, obsah alebo priebeh výberového konania nezvyšuje alebo nepodporuje rodovú nerovnosť.

Skúsenosti výberových komisií potvrdzujú, že rozdelenie písomnej časti do dvoch dní je naďalej vhodným riešením pri realizácii výberových konaní, a to nielen z pohľadu uchádzača, ale aj zo strany členov komisií a administratívneho podporného personálu.

Základné trendy písomnej časti HVK nastolené predchádzajúcimi kolami HVK sa potvrdili, resp. zásadne sa nezmenili (citlivosť jednotlivých fáz písomnej časti HVK a ich vplyv na úspech uchádzača).

Zo štatistického prehľadu vyplýva, že sa výsledky uchádzačov v testoch a aj v prípadových štúdiách vrátili k číslam z roku 2018. Napriek tomu, že zmeny v spôsobe zisťovania vedomostí z cudzieho jazyka, spojené s odstránením indikovaných zložitých textov, boli uskutočnené pred rokom a na zmenu boli osobné úrady aj predsedovia krajských súdov upozornení, bolo v tejto fáze písomnej časti úspešných najmenej uchádzačov zo všetkých kôl HVK. Naďalej mali na výsledky podstatný vplyv aj súdne rozhodnutia. Aj v tomto roku boli k väčšine súdnych rozhodnutí v inej ako trestnej veci, ale aj k rozhodnutiam v trestnej veci pripojené poznámky a stanovisko kontrolujúceho, čo malo komisii pomôcť pri hodnotení vypracovaných súdnych rozhodnutí. Domnievame sa, že takéto stanovisko je vhodné predovšetkým vtedy, ak sú členovia výberovej komisie pracovne a odborne orientovaní len na jednu oblasť práva (potvrdené v jednom kraji, kde celá komisia bola zložená z civilistov).

Význam ústnej časti ostal aj v tomto kole HVK pomerne vysoký. Kolísavý vplyv medzi jednotlivými hromadnými výberovými konaniami mali výsledky psychologického posúdenia uchádzačov. V tomto kole HVK boli v ústnej časti neúspešní celkom 3 uchádzači (1 neprospeš v psychologickom posúdení a 2 neprospešili na ústnej časti). Pre porovnanie, v HVK v roku 2017 bolo v ústnej časti úspešných až 36 z 37 uchádzačov a v roku 2018 bolo v ústnej časti úspešných len 34 zo 44 uchádzačov (z 10

neúspešných na ústnej časti neuspelo 6 uchádzačov na psychologickom posúdení, hodnotenie 4 neúspešných uchádzačov bolo založené predovšetkým na posúdení skôr osobnostných než odborných predpokladov). V roku 2019 bolo neúspešných celkom 6 uchádzačov (3 neprospeli na psychologickom posúdení a 3 nedosiahli v ústnej časti potrebný počet bodov).

Pozitívne vnímame to, že sa nevyskytli alebo nám nie sú známe podozrenia ohľadom uniknutia databáz či iného správania sa, ktoré by vyvolávalo otázky nad jeho etickou či právnou konformnosťou.

Negatívne vnímame naďalej nedostatky v písomných podkladoch, ako aj výhrady k práci komisií. Chýba stále funkčná spätná väzba, keďže negatívne skúsenosti komisií nie sú obsiahnuté v zápisniciach ani v nejakých stanoviskách výberových komisií. To vedie k zbytočnému šíreniu rôznych „legiend“ o výberových konaniach. Justičná akadémia urobila prieskum medzi úspešnými uchádzačmi a snaží sa priebežne vyhodnocovať aj ich spätnú väzbu.

Podrobnejšiu štatistiku hromadných výberových konaní prinášame v prílohách tohto materiálu. K porovnaniu výsledkov všetkých doteraz realizovaných hromadných výberových konaní pozri prílohu č. 1. V prílohe č. 2 uvádzame podrobnejšie údaje k poslednému kolu hromadného výberového konania.

4. Význam jednotlivých fáz hromadného výberového konania na funkciu sudcu

4.1. Testy

a) Účel testov, výhody a nevýhody testov

Podľa § 5 ods. 1 vyhlášky sa testom majú overovať „*odborné znalosti uchádzača z ústavného práva, trestného práva, správneho práva, medzinárodného práva, práva Európskej únie, občianskeho práva, rodinného práva, obchodného práva a pracovného práva...*“

Účelom testov je rýchlo, efektívne preveriť prierezové znalosti uchádzačov (iba marginálne sú preverované aj ich schopnosti). Z praktického pohľadu výberového procesu je cieľom aj vylúčiť spomedzi účastníkov tých, ktorí nemajú základné vyžadované odborné znalosti na ďalšie kolá. V podstate by malo byť cieľom vylúčiť tých, ktorí by nepochybné nemali uspieť ani v ďalších kolách.

Predmetom testovania sú v zmysle citovaného ustanovenia vyhlášky vecné znalosti, v drvivej väčšine znalosti právnej úpravy. V minimálnom. Vzhľadom na obmedzený čas (30 minút na 40 testových otázok), bol v dôsledku spätných väzieb zvolený koncept testových otázok, smerujúcich na čo najjednoduchšiu informáciu a jednoduchú úvahu. Nejde pritom o jediný možný účel testov. Testové otázky môžu byť ale formulované aj tak, že skúmajú uvažovanie a schopnosť aplikácie práva na prípady, či logické uvažovanie uchádzača.³

Medzi výhody testov patria rýchla a jednoduchá kontrola vedomostí či schopnosti pochopiť krátky text či výrok, rovnosť v podmienkach, možnosť prierezovo nastaviť test a tým zabezpečiť reprezentatívne rozloženie požadovaných otázok a vedomostí. Rozsah testových otázok je zverejnený vopred a tak nie je pre uchádzačov prekvapivý.

Vo všeobecnosti sa ale na testy nedá spoliehať ako na jedinú formu zisťovania vedomostí. Nie vždy prinášajú rozumné zhodnotenie schopností uchádzača (obzvlášť na oboch koncoch pomyselnéj Gaussovej krivky uchádzačov – ak uchádzač príliš hlboko uvažuje o nuansách testovej otázky alebo ak odpovede jednoducho tipuje bez akejkoľvek znalosti).

Medzi ďalšie nevýhody testov patrí priamočiarosť odpovedí, ktorá môže byť len áno alebo nie, čím nie je vždy zachovaná možnosť výnimiek (to známe právnické spojenie „závisí od“). Pri súčasnom

³ Pozri časť 13.1. tohto materiálu s príkladmi inak formulovaných testových otázok.

nastavení počtu otázok a hodnotenia *en bloc* majú veľkú váhu aj minimálne odchýlky pri uvažovaní či malé nesprávnosti. Testové otázky sú mimoriadne náročné na ich formuláciu. Určitou nevýhodou písomného testovania je aj jednoduchšia možnosť pokrivenia výsledkov (vyplnenie odpovedí v inom čase, inou osobou, dodatočné zásahy treťou osobou).

b) Tvorba podkladov

Formulovanie testových otázok je mimoriadne náročná práca, ku ktorej sa Justičná akadémia snaží pristupovať zodpovedne.

Doterajšie skúsenosti nás viedli k tomu, aby sme pripravili testové otázky jednotného formátu. Zaujali sme pritom dve základné východiská:

Po prvé, formulácia jednoznačných testových otázok si vyžaduje pedagogickú zručnosť. Do roku 2019 bolo autorom testových otázok väčšie množstvo osôb s rôznym formulačným štýlom. Od roku 2019 bolo zvolené východisko, že autormi testových otázok by mali byť skúsení akademici (spravidla minimálne vedeckopedagogického stupňa docent, zo štyroch právnických fakúlt) s následnou kontrolou na úrovni justičnej akadémie a justičných autorít. Zároveň sa posilnil spôsob vyhodnocovania a spätnej reakcie, ktorý vedie k zmenám v pokynoch pre autorov testových otázok. Nové testové otázky už preto sú nie len formulačne jednotnejšie, ale aj viac zohľadňovať potrebu preveriť prierezové znalosti uchádzačov.

Napriek tomu, že východisko považujeme za správne a napriek vysokému stupňu kontroly (už v súčasnosti je kontrola minimálne štyroch očí), stále badať aj nedostatky. Za zaujímavý fakt považujeme to, že jednotliví autori si ponechali svoj prístup a formulovali otázky tak, akoby boli otázky na ich predmete na vysokej škole, čo nepochybne viedlo k sprísneniu testov.⁴ To si vyžaduje dôraznejšiu prácu justičnej akadémie s autormi testových otázok, pri existencii spätnej väzby a identifikovania nedostatkov, ktoré by bolo možné zovšeobecniť a pretaviť do odporúčaní pre autorov.

Po druhé, ukázalo sa, že je potrebný podstatný zásah do obsahu a formulácie testových otázok. Účelom testov by nemalo byť skúmanie rozsiahleho logického uvažovania uchádzača, poznania súvislostí či rozklúčovania zložitých vyjadrení, ale kontrola jasných znalostí, jednoznačných faktov, najlepšie zákonného textu, resp. ustálených záverov judikatúry či právnej doktríny. Z doterajších skúseností sme preto formulovali nasledovné požiadavky pre autorov testových otázok a odpovedí:

- testové zadania musia byť jasné – ak ide o inštitút, ktorý je používaný vo viacerých predpisoch (odvolanie, sťažnosť), musí byť zo zadania zrejماً súvislosť s konkrétnym predpisom, prípadne konkrétnou právnou oblasťou;
- po obsahovej stránke sú vylúčené otázky, na ktoré nie je jednoznačná alebo úplne ustálená odpoveď, prípadne odpovede, o ktorej správnosti/ nesprávnosti sa dá polemizovať;
- žiada sa vyhnúť dlhým formuláciám – vylúčené sú dlhé zadania, ako aj dlhé testové odpovede (napríklad enumerácia 13 prvkov, z ktorých je chyba v jedenástom);
- vyhnúť sa pokiaľ možno záporom, dvojité záporné sú neprípustné;
- pozornosť venovať logickým operátorom pri výpočtoch prvkov;
- žiada sa obmedziť negatívne formulované testové zadania;
- obmedziť na minimum teoretické odpovede, v prípade ktorých sa vyžaduje znalosť odbornej literatúry (učebníc), správnosť / nesprávnosť odpovede by mala byť jednoducho verifikovateľná v paragrafovom znení predpisu.

---

⁴ Keďže sme tento prístup zaviedli tak pre HVK, ako aj pre odborné justičné skúšky, mohli sme jeho prejavy badať už pri jesenných termínoch odborných justičných skúšok.

Pre decembrový termín hromadného výberového konania (2020) boli všetky nové testové otázky podrobené krížovej kontrole medzi akademikmi a praktikmi, spravidla autoritami z justičného prostredia. V tejto súvislosti oceňujeme, že do kontroly sa zapojil aj zástupca Súdnej rady SR.

Po skúsenostiach s overením nového typu otázok sme pokyny upravili tak, aby v zadaniach ani v možných odpovediach neboli obsiahnuté čísla ustanovení (častý jav v trestnom práve), čo najmenej lehôt a aby boli len v minimálnej miere uvádzané pojmy teoretického charakteru (len výnimočne názvy zásad, ak sú ustálené).

Oproti doterajšiemu stavu sme pre nové kolo hromadného výberového konania okrem preformulovania otázok zmenili aj rozloženie počtu otázok jednotlivých právnych odvetví (a teda vecný rozsah testovanej matérie), a to nasledovne:

	Oblasť	Počty otázok
Súkromné právo hmotné	Občianske právo hmotné	200
	Rodinné právo	30
	Pracovné právo	30
	Právo duševného vlastníctva	10
	Obchodné právo	100
Súkromné procesné právo	CSP	200
	CMP	40
	Exekučný poriadok	20
	Medzinárodné právo súkromné a procesné	20
Verejné právo (správne)	Medzinárodné právo verejné a európske právo	20
	Ústavné právo	30
	Správne právo	30
	SSP	20
Trestné právo	Trestné právo hmotné	100
	Trestné právo procesné	110
	Statusové predpisy	41
	Spolu	1001

c) Realizačná fáza

Realizačná fáza prebieha štandardne – po generovaní testu pre každú komisiu z automatického systému sa vytlačí potrebný počet vyhotovení testov, ktoré sa rozdájú uchádzačom (kľúč k testom sa tlačí neskôr). Následne sa vyhodnocujú v papierovej forme. Vyhodnotenie testov je pomerne zdĺhavá činnosť, ktorá je ale skôr administratívnou, než hodnotiacou. Preto ide o postup, ktorý je možné zmechanizovať prechodom na elektronické testovanie (ktorý už prebehol v prípade odbornej justičnej skúšky). Realizačná fáza testovania musí byť vo všeobecnosti nastavená tak, aby vyžadovala čo najmenší zásah komisie.

Justičná akadémia pre zjednodušenie realizačnej fázy zabezpečila zmenu formátovania textu tak, aby sme znížili počet tlačенých strán.

Prehľady jednotlivých dosiahnutých bodov uchádzačov (príloha č. 1) vykazuje v zásade štatisticky korektné rozloženie bodov zodpovedajúce Gaussovej krivke. Určité atypické výsledky boli dosiahnuté v dvoch krajoch.

d) Odporúčania a návrhy Justičnej akadémie

Hoci sme si vedomí zásadného obmedzenia testov, odporúčame ich ponechať ako jednoduchú a efektívnu možnosť rýchleho preverenia prierezových znalostí.

Navrhujeme však:

- zvýšiť počet otázok na testy zo 40 na 80 v záujme znížiť váhu nesprávnych formulácií či omylov uchádzača, ako aj v snahe zistiť čo najlepšie prierezové znalosti uchádzača,
- možné je aj zmeniť hodnotenie odpovedí z hodnotenia správnosti všetkým odpovedí spoločne na samostatné hodnotenie každej jednotlivéj odpovede, hoci aj menším počtom bodov (0,1 bodu) tak, aby bolo možné dodržať rozdelenie relatívnej váhy hodnotení medzi jednotlivými fázami písomnej časti (aby test nemal 180 bodov voči 25 bodom za prípadovú štúdiu), a to aj vzhľadom na to, že v odbornom teste hromadného výberového konania nemusí byť ani jedna odpoveď správna, resp. môžu byť aj dve alebo všetky tri odpovede správne (to však predpokladá zásadnejšie prepracovanie testových otázok a preto nateraz odporúčame, aby ostal spôsob hodnotenia pôvodný),
- testovať elektronicky s automatickým a rýchlym vyhodnocovaním výsledkov a
- zvážiť centralizáciu testovania, pri ktorom by bol vygenerovaný jeden test (napríklad zástupcom Súdnej rady) a realizovaný by bol v regiónoch elektronicky.

Z pohľadu Justičnej akadémie je dôležité aj to, že elektronický systém hodnotenia testov bude môcť viesť štatistiku k jednotlivým otázkam a odpovediam a bude schopný identifikovať problematické otázky (s vysokým podielom nesprávnych odpovedí). Na takto problematické otázky by elektronický systém mohol upozorniť Justičnú akadémiu SR, prípadne aj skúšobnú komisiu, ktorá by im potom mala venovať väčšiu pozornosť pri vyhodnení testov.

4.2. Prípadové štúdie

a) Účel prípadových štúdií, výhody a nevýhody

Aj prípadové štúdie majú svoje miesto a funkciu danú právnou úpravou a ich miestom vo výberovom konaní. Za účel prípadových štúdií považujeme preverenie, či a v akom rozsahu je uchádzač schopný zložitejších právnych úvah a či vie právo aplikovať na daný skutkový stav. V prípadovej štúdiu nejde o zisťovanie skutkového stavu a vyhodnocovanie dôkazov či zhodnotenie unesenia dôkazného bremena. To má byť posudzované v rámci vypracovania rozhodnutí, teda v inej fáze písomnej časti výberového konania.

Na rozdiel od spracovania rozsudku, kde v danom časovom limite musí uchádzač či uchádzačka preukázať množstvo rôznych zručností a schopností, v rámci prípadovej štúdie sa môže uchádzač sústrediť len na pomerne úzky právny problém. Preto môžu a majú byť čo do právnej úvahy zložitejšie než rozsudky.

Nevýhodou prípadových štúdií je to, že ide o jednu situáciu, ktorú uchádzač posudzuje. To nemusí nevyhnutne dať reprezentatívny prehľad o schopnosti uchádzača. S prípadovou štúdiou sú tiež spojené všetky neduhy písomných zisťovaní, a to je nemožnosť dodatočného vysvetlenia či objasnenia línie zastávanej uchádzačom.

b) Tvorba podkladov

Príprava podkladov pre prípadové štúdie je najnáročnejšou časťou podkladov pre písomnú časť výberového konania.

Podstatou prípadovej štúdie je popis skutkového stavu, ktorý vyžaduje od uchádzača určité právne posúdenie. Prípadové štúdie sú spracovávané podľa reálnych situácií, často podľa rozhodnutí publikovaných v Zbierke za posledné dve dekády, resp. podľa iných rozhodnutí nižších súdov Slovenskej republiky. Keďže prípadové štúdie musia umožniť hodnotenie vo veľkom rozptyle 0- 25 bodov, tak musí zadanie umožňovať rozvinúť právne úvahy v rozsahu dostatočnom pre takéto bodové hodnotenie a časový rámec ich vypracovania (jedna hodina).

Autori prípadových štúdií ponúkajú pritom vždy len odporúčané hodnotenie a odôvodnenie, ktoré má ambíciu byť čo najkomplexnejšie, vrátane odkazov na literatúru či doterajšiu judikatúru, prípadne výnimočne aj možnosti rôznych prístupov.

Sme si vedomí kolísavej náročnosti prípadových štúdií. Preto sme aj pre autorov prípadových štúdií vytvorili určité odporúčania. Podľa týchto odporúčaní má byť zadanie popisom ustálenej skutkovej situácie. Má byť doplnené o minimálne 4 otázky, na ktoré by mal byť uchádzač schopný odpovedať v rámci 50 minút (po odpočítaní času predpokladaného na prečítanie skutkového stavu a zorientovaní sa v problematike). Tieto otázky by mali byť formulované podľa nasledujúcich kritérií:

- neznalosť jednej odpovede by ešte nemala diskvalifikovať uchádzača a ten má mať možnosť odpovedať ešte na ďalšie otázky v poradí, otázky by preto nemali byť v plnom rozsahu navzájom závislé či rozvíjajúce jedna druhú;
- môže ísť o otázku, ktorá ešte nie je jednoznačne ustálená (napríklad z dôvodu divergujúcej judikatúry), ale musí byť možné racionálne ohodnotiť ponúknutú odpoveď uchádzača. V tomto prípade sa odporúča uviesť do odporúčaného hodnotenia aj alternatívne závery judikatúry; otázky musia umožniť komisii ohodnotiť odpovede nie spôsobom: správne/nesprávne, ale v zásade bodmi v škále 0-5 (autori otázok, resp. odporúčaných riešení uvádzajú pri riešení aj nimi odporúčané hodnotenie riešenia, od ktorého sa ale členovia komisie môžu odkloniť).

Za vhodnú štruktúru formulácie otázok na prípadovú štúdiu môžeme považovať:

- a) jedna otázka na subsumpciu skutkovej situácie pod zákonnú normu, právnu klasifikáciu či právne posúdenie prípadu,
- b) jedna otázka na zložitejšiu právnu úvahu,
- c) jedna otázka na súvisiacu R-kovú judikatúru a
- d) jedna otázka na procesnoprávne posúdenie situácie.

Pochopiteľne, nie vždy je možné tieto pravidlá dodržať, snažíme sa však dosiahnuť stav, aby riešenie predpokladalo aj hmotnoprávnu, aj procesnoprávnu otázku. Výnimkou by mohli byť rýdzo procesnoprávne prípadové štúdie.

Aj prípadové štúdie sú podrobené krížovej kontrole, ak je ich autorom akademik, sú posudzované sudcom, a opačne.

Za najzásadnejší problém prípadových štúdií považujeme nedostatok autorov. Na Slovensku niet širšej autorskej základne, resp. ochota spracovať prípadovú štúdiu je obmedzená.⁵ Dôvody sú pochopiteľné. Spracovanie dobrej prípadovej štúdie si podľa skúseností autorov vyžaduje približne deň práce a na to, aby autor mohol vytvoriť prípadovú štúdiu náročnosťou porovnateľnou s inými (a nie len zovšeobecniť nejaký problém, s ktorým sa v praxi stretol), je nevyhnutné, aby ich spracoval aspoň 3 (optimálne sa ukazuje 5 prípadových štúdií na autora).

⁵ V rámci pilotného pokusu boli napríklad oslovení všetci skúšobní komisári JASR vo veci spracovania prípadovej štúdie, pozitívne na požiadavku reagovali dvaja, z ktorých následne už len jeden dodal dve prípadové štúdie vychádzajúce z jeho spisov, a to bez navrhovaného riešenia.

c) Realizačná fáza

Komisie sú justičnou akadémiou podporované v tom, aby hodnotili vypracovanie každého jedného uchádzača podľa presvedčivosti, prípadne aby o navrhnutom riešení diskutovali. Cieľom hodnotenia prípadovej štúdie nesmie byť len doslovná zhoda riešenia s navrhovaným riešením.

Za dôležité považujeme dôkladnejšie pracovať s členmi komisií. V minulosti sa stalo, že uchádzači pri jednej a tej istej prípadovej štúdií v dvoch rôznych krajských mestách (pripravenej podľa R-kového rozhodnutia z roku 2018) dosiahli štatisticky zásadne odlišné výsledky hodnotenia. Zásadný problém pri prípadových štúdiách je práve ľudský element.

Celkovo sa ale v každom hromadnom výberovom konaní prejavuje štatistická zvláštnosť, a to tendencia komisií priznávať minimálny počet bodov uchádzačom tak, aby ešte splnili požiadavku na ďalší postup. To považujeme za pochopiteľný prvok voľného uváženia komisie, ktorá v prípade pochybnosti posunie uchádzača do ďalšieho kola písomnej časti.

d) Odporúčania a návrhy Justičnej akadémie

V rámci prípadových štúdií považujeme za zásadnú prácu s členmi výberových komisií. Dlhodobo odporúčame (a uvádzame to nielen v manuáli, zasielanom pred výberovým konaním, ale aj v samotnom vzorovom vypracovaní prípadovej štúdie), aby komisie každú prípadovú štúdiu hodnotili samostatne a podľa presvedčivosti. Zloženie komisií je dostatočne odborne zdatné na posúdenie vecí. Za možné odporúčanie považujeme aj to, aby sa vyhodnoteniu prípadovej štúdie venoval väčší priestor, napríklad na následnej ústnej rozprave s uchádzačom (ešte v rámci písomnej časti), kde by mohol uchádzač prípadne rozvinúť tézy, ktoré považuje komisia za potrebné preveriť. To však závisí od širšieho nastavenia procesov a konsenzu výberových komisií. Prípadným výhradám ohľadom transparentnosti by bolo možné zabrániť nahrávaním tejto časti vyhodnotenia prípadovej štúdie.

Ak by sa pristúpilo k zásadnejšej zmene výberového konania a prípadových štúdií, tak navrhujeme spojiť prípadové štúdie s vypracovaním rozhodnutia. Takéto rozhodnutie ale potom musí byť poňaté inak, ako je tomu v súčasnosti. Na to, aby vypracovanie rozhodnutí preverilo to, čo majú preveriť prípadové štúdie, je potrebný kvalitný spisový materiál, ktorý by obsahoval aj relevantné problémy hmotného aj procesného práva, a to s rozumným rozsahom. Asi nie je možné očakávať, že takýchto reálnych spisov bude na súdoch väčší počet. Preto bude v tomto prípade nevyhnutné vytvoriť skôr cvičný spis, ktorý by obsahoval všetky písomnosti reálneho spisu. Takéto cvičné spisy ale nebude možné so súčasnými kapacitami vytvoriť v množstve desiatok spisov.

4.3. Preklady

a) Účel prekladov, výhody a nevýhody

V roku 2019 boli podklady pre fázu prekladu justičnou akadémiou zásadne prepracované. Pôvodne sa na účely prekladu vyžadovalo preloženie väčšieho textu do slovenčiny. V nových podkladoch sa už neskúma otrocké preloženie textu 1:1, ale schopnosť pochopiť text v cudzom jazyku.

Vychádzame z toho, že účelom prekladu ako samostatnej fázy písomnej časti je overiť schopnosť prijímať informácie o právnom poriadku aj z cudzieho jazyka a tiež znalosť cudzieho jazyka ako súčasť všeobecného prehľadu. Výber cudzích jazykov je obmedzený taxatívnym výpočtom (angličtina, francúzština a nemčina, v prípade postupu na krajský súd a na najvyšší súd aj ruština).

b) Tvorba podkladov

Na účely prekladu je autormi podkladov pre databázu identifikovaný text, ktorý musí spĺňať tieto podmienky:

- text má mať rozsah 1600-2200 znakov (vrátane medzier, rozsahovo ide spravidla o tri až štyri body odôvodnenia rozhodnutia Súdneho dvora EÚ alebo Európskeho súdu pre ľudské práva),
- text nesmie obsahovať právny inštitút neznámy slovenskému právnemu poriadku a
- text musí mať určitý vzťah k slovenskému právnemu poriadku, k situáciám, pri ktorých možno predpokladať, že sa s nimi sudca okresného súdu stretne (veľmi časté sú texty odôvodnení rozhodnutí Súdneho dvora EÚ alebo Európskeho súdu pre ľudské práva v slovenských kauzách alebo texty odôvodnení častejšie používaných prameňov práva EÚ).

Popri identifikácii textu (jeho výňatku) je vždy formulovaných 4 – 5 jednoduchých otázok. Týmito otázkami sa má overiť porozumenie textu (napríklad zadanie: Určite, kto bol stranou sporu; Uveďte argumentáciu krajského súdu; Uveďte kritériá, ktorých splnenie súd vyžadoval). Len jedna z týchto otázok má byť zameraná na doslovný preklad cudzieho textu – rozsahovo obmedzeného výňatku z daného textu v rozsahu 2 až 4 viet a je uvedená popisne, napríklad: „Preložte tú vetu, v ktorej súd reaguje na argument X“.

Zmena formátu prekladu bola uchádzačmi aj členmi komisií z nami známymi reakciami vnímaná veľmi pozitívne. V zásade ale bez zmeny právnej úpravy nie sme schopní upraviť preklady tak, aby aspoň sčasti prekladmi neboli.

c) Realizačná fáza

Realizačná fáza prekladov kladie vyššie nároky na výberové komisie. Skúsenosti ukazujú, že veľké slovo pri hodnotení majú tí členovia komisie, ktorí cudzí jazyk ovládajú. Zároveň mnohí členovia komisií nepovažujú časť výberového konania týkajúcu sa prekladov za zásadne významnú, a to s ohľadom na menší význam znalosti cudzieho jazyka pre výkon funkcie sudcu, ako aj vzhľadom na kritický postoj k vlastným jazykovým schopnostiam.

Aj v prípade prekladov sa prejavuje štatistická zvláštnosť, a to tendencia komisií priznávať minimálny počet bodov uchádzačom tak, aby ešte splnili podmienku na postup do ďalšej fázy výberového konania. To považujeme za pochopiteľný prvok voľného uváženia komisie, ktorá v prípade pochybnosti posunie uchádzača do ďalšieho kola písomnej časti.

Justičná akadémia sa snaží zdôrazňovať minimalizáciu schematickeho a paušálneho prístupu k prekladu. Tým, že sa zvyrazňuje pochopenie právneho textu uchádzačom, motivujeme komisie k flexibilnému prístupu k hodnoteniu prekladu. To je zvyraznené aj tým, že vzorové vyhodnotenie prekladu zámerne neobsahuje žiadne odporúčanie čo do bodového hodnotenia jednotlivých otázok.

d) Odporúčania a návrhy Justičnej akadémie

Považujeme za vhodné zotrvať na zmene prístupu k prekladu, ktorým by sa malo preveriť pochopenie právneho textu v cudzom jazyku, a nie jeho samotný preklad. Ak by došlo k zmene právnej úpravy, ktorá by namiesto pojmu „preklad“ použila len „preverenie znalosti cudzieho jazyka“, potom by bolo možné aj fázu prekladov viac zmechanizovať, napríklad použitím elektronického testovania.

Podobne, ako pri prípadovej štúdií (a s rovnakými podmienkami), nevylučujeme ani možnosť, aby komisie v prípade pochybnosti ústne prebrali s uchádzačom správnosť jeho odpovedí (napríklad v danom jazyku). Cieľom má byť overenie jeho schopností pochopiť právny text a nie schopnosti presného a doslovného prekladu.

Za vhodný impulz pre zmenu právnej úpravy považujeme aj prezentovaný návrh predsedu Súdnej rady SR, aby preklady neboli hodnotené ako samostatný – a nevyhnutný – bod výberového konania. Výsledok prekladov by tak mohol mať vplyv na poradie uchádzačov, ale nebol by diskvalifikačným kritériom na postup vo výberovom konaní.

Navrhujeme tiež, aby táto časť písomnej skúšky bola nahraditeľná inou zodpovedajúcou skúškou (štátna jazyková skúška), resp. iným spôsobom (kvalitný certifikát znalosti cudzieho jazyka, resp. štúdium na právnickej fakulte v zahraničí).

4.4. Vypracovanie rozhodnutí (spisový materiál)

a) Účel vypracovania súdnych rozhodnutí, výhody a nevýhody

Práca so spisom a schopnosť vypracovať súdne rozhodnutie je kľúčovou schopnosťou a zručnosťou sudcu. Preto musí predstavovať nosnú časť výberového konania. S týmto vedomím pristupuje Justičná akadémia k príprave podkladových materiálov. Vypracovanie súdnych rozhodnutí je z teoretického pohľadu (nezohľadňujúc kvalitu spisu a ani časový rámec) najlepšou metódou na zistenie kľúčovej schopnosti sudcu.

Výhodou tejto fázy je možnosť preskúmať kľúčovú schopnosť sudcu.

Nevýhodami tejto fázy sú jej konkrétne nastavenia. Po prvé, pomerne krátky časový priestor pre naštudovanie spisu a potreba vytlačiť veľké množstvo spisov pre účely výberového konania zásadne definuje parametre pre výber podkladov, ako aj priebeh, a tým nevyhnutne aj výsledok tejto fázy výberového procesu. Spisový podklad totiž musí umožniť uchádzačovi oboznámiť sa s jeho obsahom a musí byť v reálnom čase vytlačiteľný. To obmedzuje spis na približne 100 strán (vrátane sprievodných listín), v trestných veciach 250-300 strán. To vedie k tomu, že spisy nemôžu často obsahovať zásadnejšie právne otázky a pôjde o také spisy, kde sa podstatná argumentácia či procesná situácia uskutočnila už na prvom stupni.

b) Tvorba podkladov

Považujeme za potrebné zdôrazniť, že Justičná akadémia sama spisy nevytvára, len ich zhromažďuje a usmerňuje ich výber. Výber spisov na účely výberových konaní sa uskutočňuje viacfázovo. Na výzvu justičnej akadémie poskytujú jednotlivé krajské sudy spisy, ktoré tieto sudy považujú za vhodné pre výberové konania. Z týchto spisov justičná akadémia vyraduje tie, ktoré nespĺňajú podmienky na ich zaradenie do databázy (cca 60 % predložených spisov).

Zvyšné spisy sú predložené odborným garantom spomedzi sudcov vyšších súdov vo výkone, ktorí ich posudzujú z hľadiska vhodnosti pre jednotlivé typy výberových konaní či odbornú justičnú skúšku. V roku 2019 sme zaviedli okrem posúdenia spisu aj požiadavku, aby odborný garant spracoval sprievodnú správu ako odporúčanie pre hodnotiacu komisiu (miera ich odporúčania spisov sa pohybuje v rozpätí 20 – 40 % im predložených spisov). Celková vhodnosť súdmi predložených spisov na zapracovanie je zarážajúco malá.

Veríme, že kontrola na vstupe (sudcovia okresných a krajských súdov, ktorí nám predkladajú spisy), naša kontrola a kontrola garantom zabezpečuje zlepšujúcu sa kvalitu spisového materiálu.

c) Realizačná fáza

Realizačná fáza hromadného výberového konania spojená s vypracovaním rozhodnutí má viacero častí. V prvom rade je potrebná efektívna tlač spisových podkladov.

Pravidelne sme konfrontovaní postojom časti členov výberovej komisie, že nekvalitný rozsudok (resp. uznesenie) obsiahnutý v spise znižuje kvalitu spisu. Opätovne prízvukujeme, že kvalita v spise založeného rozhodnutia nie je vôbec relevantná pre posúdenie vhodnosti spisu daného uchádzačovi na spracovanie rozhodnutia. Súlad uchádzačom vypracovaného rozhodnutia so vzorovým rozhodnutím nemá byť hodnotený. Odborne fundovaná komisia má dostatočný priestor pre vlastné posúdenie veci a zhodnotenie aj alternatívnych záverov uchádzača.

Aj v prípade vypracovania rozhodnutí sa prejavuje štatistická zvláštnosť, a to tendencia komisií priznávať minimálny počet bodov uchádzačom tak, aby ešte postúpili do ďalšej fázy výberového konania. Zrejme aj tu sa prejavuje princíp v pochybnostiach v prospech uchádzača.

d) Odporúčania a návrhy Justičnej akadémie

V prvom rade Justičná akadémia apeluje na sudy, aby nám zasielali kvalitné spisové podklady.

Je otázne, či prácu so spisom viac elektronizovať tak, aby uchádzači mali k dispozícii aj spisové dokumenty v elektronickej podobe. Tým by sa umožnilo z neho aj prekopírovať stanoviská či tvrdenie strán a zjednodušiť prepisovanie. To by ale vyžadovalo inú formu spisových podkladov. Malo by byť možné zasiahnúť do obsahu spisu tak, aby duplikáty listín, doručenky a poučenia neboli ich nevyhnutnou súčasťou. Realizačná fáza by tiež mala prebiehať na počítačoch a výsledkom by mal byť elektronický súbor.

Navrhujeme tiež zvýšiť časovú dotáciu na písanie rozhodnutí. Rozdelenie písomnej fázy do dvoch dní takéto rozšírenie umožňuje.

Zároveň považujeme za potrebné zákonným spôsobom upraviť otázku anonymizácie spisových podkladov.

Vo vzťahu k vyhodnocovaniu vypracovaných rozhodnutí považujeme za potrebné aj to, aby členmi výberovej komisie boli vždy aj sudcovia či praktici v oblasti súkromného aj trestného práva.

V záujme vyhnúť sa neoprávneným námietkam, že vzorové rozhodnutie, ktoré je súčasťou spisu je nevhodné, stojí za úvahu aj riešenie, v ktorom by komisie vzorové vypracovanie rozhodnutia nemali k dispozícii, ale museli by vec posúdiť sami. Veríme, že zloženie komisie dáva možnosť dôverovať v odborné schopnosti komisie. Tým by sa vylúčila tendencia prihliadať na vzorové rozhodnutie, či naopak, kritizovať ho ako nesprávne.

Zásadnejšou zmenou by mohla byť koncepcná zmena – vytvorenie vzorových spisov, ktoré by spojili úlohy prípadovej štúdie a vypracovania súdneho rozhodnutia.

Zároveň umožniť ústnu rozpravu uchádzača s komisiou o spracovaní rozhodnutia.

5. Psychologické posúdenie a ústna časť hromadného výberového konania

Justičná akadémia nezabezpečuje podklady ani metodické pôsobenie vo vzťahu k psychologickému posúdeniu uchádzača ani k ústnej časti hromadných výberových konaní.

Napriek tomu považujeme za vhodné, aby boli požiadavky či priebeh ústnej časti čo najviac unifikované. Tomu by pomohla určitá profesionalizácia výberových konaní daná opakovanou účasťou komisárov v komisiách a ich príprava (napríklad vo forme stretnutí a výmene poznatkov).

V praxi sa vyskytujú problémy realizačného charakteru, ktoré by mohli byť upravené legislatívne (prepočet bodov pri absencii niektorého z hodnotiteľov).

Ústna časť sa pritom zameriava na osobné vlastnosti uchádzača, nevyužíva sa potenciál ústnej časti na preverenie záverov písomnej časti (vysvetlenie argumentácie) a ani na schopnosť vedenia pojednávania, či iných, takpovediac každodenných schopností a zručností sudcu.

6. Predpolie hromadných výberových konaní: poučenia pre odborné justičné skúšky

S hromadným výberovým konaním súvisia aj predchádzajúce profesijné skúšky uchádzačov (odborná justičná skúška, advokátska skúška alebo notárska skúška). V súčasnosti totiž plní hromadné výberové konanie na funkciu sudcu dve rozdielne funkcie. Po prvé, preverujú sa ním odborné znalosti uchádzača. Po druhé, skúmajú sa niektoré jeho schopnosti a predpoklady potrebné na výkon funkcie sudcu. Dá sa pritom diskutovať o tom, či pri súčasnom nastavení podmienok hromadného výberového konania nie je dôraz kladený skôr na prvú z nich, než na druhú. To sa môže javiť ako nadbytočné a duplicitné.

Profesijné skúšky by všeobecne mohli plniť dostatočnú previerku odborných znalostí uchádzača o výkon funkcie sudcu. Hromadné výberové konanie by sa potom mohlo viac sústreďovať na schopnosti sudcu a jeho hlbšie odborné znalosti. Za tým účelom by ale bolo nevyhnutným zjednotiť nároky na porovnateľné profesijné skúšky. Dokonca si myslíme, že by bolo vhodné vytvoriť jednu spoločnú právnickú profesijnú skúšku, ktorá by mala jednotné alebo veľmi podobné predpoklady a bola by vzájomne plnohodnotne (alebo zásadne) substituovateľná.

Kým sa však k tomu nepristúpi, považuje Justičná akadémia, realizujúca aj odborné justičné skúšky, za vhodné zosúladiť požiadavky na tieto dve rôzne formy preverenia znalostí (hromadné výberové konania a odborné justičné skúšky). Odborné justičné skúšky slúžia pre Justičnú akadémiu aj ako zdroj dobrých aj zlých skúseností v súvislosti s niektorými otázkami skúšobného procesu, či priestor pre vyskúšanie niektorých metód testovania či tvorby podkladov, ktoré je možné využiť aj pre hromadné výberové konanie na funkciu sudcov. Za tým účelom, ako aj v súvislosti s negatívnymi skúsenosťami s výsledkami ostatných kôl uvedených skúšok, pristúpila Justičná akadémia v týchto dňoch k viacerým opatreniam, ktoré by mali prispieť k zvýšeniu kvality procesu odborných justičných skúšok a zabezpečeniu synergického efektu prípravy na odborné justičné skúšky ako predpolia prípravy na hromadné výberové konania. Ide o:

- zvýšenie počtu otázok testovej časti odbornej justičnej skúšky a
- zosúladenie obsahového a formulačného zamerania testových otázok odbornej justičnej skúšky s otázkami hromadného výberového konania na funkciu sudcu (pri zachovaní rozdielov v spôsobe hodnotenia a náročnosti).

Vo vzťahu k odbornej justičnej skúške však navrhujeme viesť samostatnú diskusiu, ktorá by mohla viesť k jej vhodnejšiemu legislatívnemu nastaveniu nielen odbornej justičnej skúšky, ktorá sa ukazuje v mnohom (obmedzený počet pokusov) ako prísnejšia než iné formy profesijných skúšok, ale aj ostatných profesijných skúšok. Táto diskusia by mohla posunúť aj hromadné výberové konanie z pozície kontroly odborných vedomostí (ako požiadavky *sine qua non*) do dôkladnejšej kontroly sudcovských schopností a zručností.

7. Záver

Justičná akadémia sa snaží pristupovať k plneniu jej úloh v rámci hromadného výberového konania zodpovedne. Za uplynulé roky, kedy zabezpečovala podklady pre písomnú časť hromadného výberového konania, sme nadobudli mnohé dobré ale aj zlé skúsenosti. V tomto dokumente sme ilustrovali, ako s podkladmi pre výberové konanie pracujeme, ako ich interne vyhodnocujeme a zapracúvame dobré aj zlé skúsenosti. Snažíme sa všetky skúsenosti vyhodnocovať a nastaviť

procesy tak, aby sme prispeli k dobrým výsledkom transparentného a objektívneho výberového konania.

Systém, ktorý nastavujeme, však vyžaduje súhru viacerých aktérov, najmä kvalifikovaných, zodpovedných a skúsených tvorcov podkladov pre písomnú časť výberového konania, ako aj členov výberových komisií.

Myšlienkové východisko systému písomnej časti hromadného výberového konania nesmie byť postavené na predpoklade neomylnosti testu, jeho otázok či odpovedí, riešenia prípadovej štúdie, prekladu či vzorového rozhodnutia. Práve naopak, túto možnosť omylu musí predpokladať a ponúknuť čo najlepšie mechanizmy na jej opravu či korekciu. Z pohľadu Justičnej akadémie ide o generálnu spätnú väzbu, ktorá umožní *pro futuro* zlepšiť výberové konanie. Neodstráni však individuálnu nespravodlivosť. To vždy bude na pleciach výberovej komisie, ktorá musí racionálne zhodnotiť presvedčivosť odpovede uchádzača a niesť zodpovednosť za svoje rozhodnutie.

Tak tvorba dobrých podkladov pre písomnú časť, ako aj schopnosť kvalitného hodnotenia uchádzačov komisiami sú schopnosti, ktoré sa získavajú výkonom, praxou a skúsenosťami.

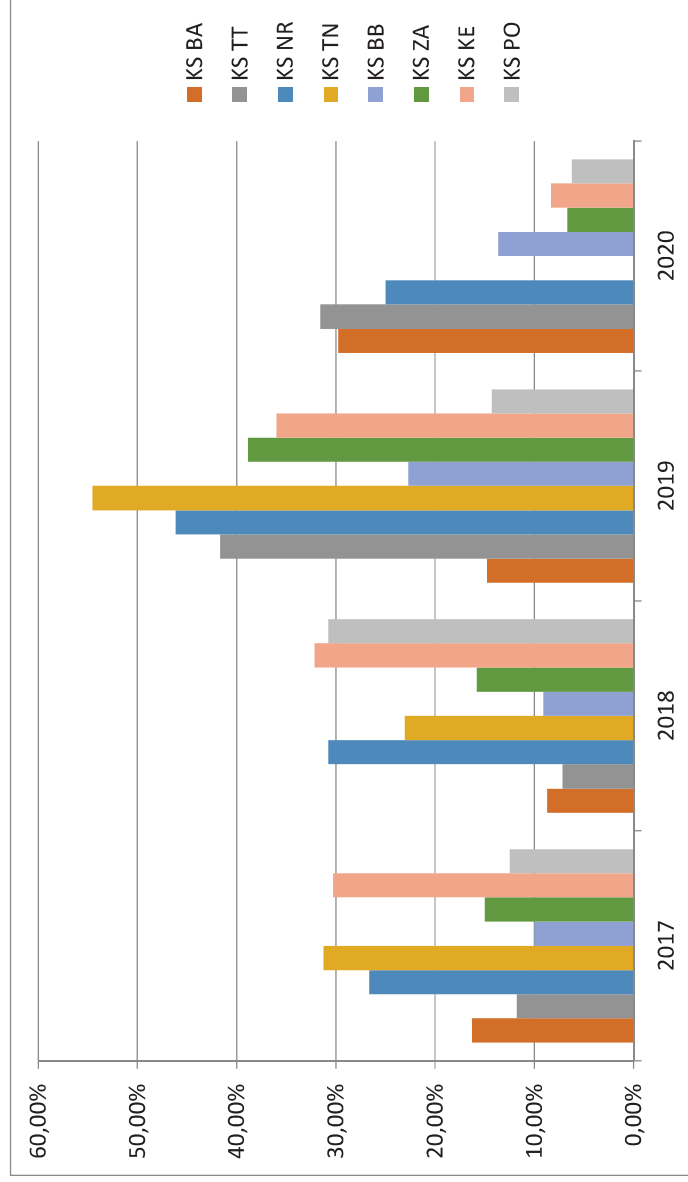
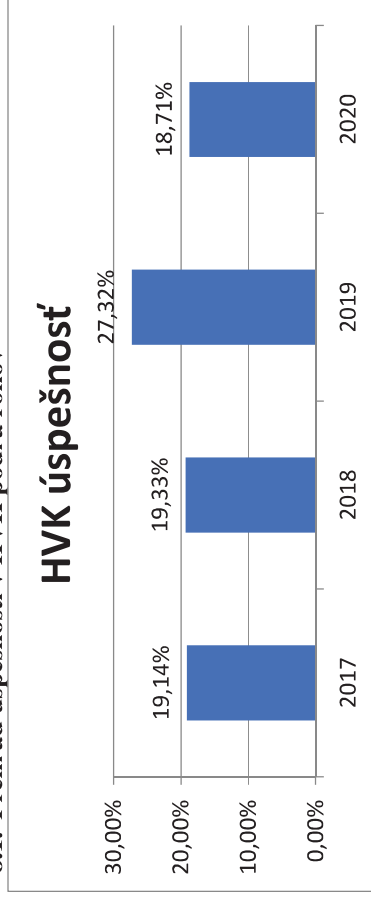
Veľmi oceňujeme spoluprácu so Súdnu radou SR pri vyhlasovaní kola hromadného výberového konania. Včasná informácia nám umožňuje zverejniť včas aj prípadné zmeny v zozname testových otázok. Osobitne oceňujeme aj to, že zástupca Súdnej rady SR sa zapojil do tímu preverujúceho a kontrolujúceho jednotlivé písomné zadania (testové otázky). Pre decembrový termín hromadného výberového konania boli pripravené všetky nové testové otázky, podľa jednotného vzoru a podrobené krížovej kontrole.

Veríme, že spoločnými silami v dobrej viere vieme vytvoriť a zabezpečiť realizáciu presvedčivého hromadného výberového konania, ktorá umožní vybrať uchádzačov, ktorí sa ukážu ako dobrí sudcovia.

8. Príloha č. 1: Prehľad doterajších hromadných výberových konaní

8.1. Prehľad úspešnosti v HVK podľa rokov

8.2. Podrobné tabuľky

VYHODNOTENIE HVK 07.09.-08.09.2020										
Súd	Počet volných miest	Počet prihlásených uchádzačov	Počet zúčastnených uchádzačov	Počet úspešných uchádzačov po teste	Počet úspešných po prípadovej štúdií	Počet úspešných uchádzačov po preklade	Počet úspešných po vypracovaní rozhodnutí	Celková percentuálna úspešnosť na písomnej časti VK	Počet úspešných uchádzačov po ústnej časti VK	Celková percentuálna úspešnosť uchádzačov na HVK
KS BA	25	78	47	31	27	23	16	34,04%	14	30%
KS TT	20	38	19	9	8	7	6	31,58%	6	32%
KS NR	15	17	8	6	6	6	2	25,00%	2	25%
KS TN	10	12	4	3	0	0	0	0,00%	0	0%
KS BB	20	27	22	17	9	7	4	18,18%	3	14%
KS ZA	20	23	15	12	1	1	1	6,67%	1	7%
KS KE	15	38	24	6	2	2	2	8,33%	2	8%
KS PO	20	28	16	7	4	1	1	6,25%	1	6%
	145	261	155	91	57	47	32	20,65%	29	18,71%

VYHODNOTENIE HVK 27.05.-28.05.2019										
Súd	Počet volných miest	Počet prihlásených uchádzačov	Počet zúčastnených uchádzačov	Počet úspešných uchádzačov po teste	Počet úspešných po prípadovej štúdií	Počet úspešných uchádzačov po preklade	Počet úspešných po vypracovaní rozhodnutí	Celková percentuálna úspešnosť na písomnej časti VK	Počet úspešných uchádzačov po ústnej časti VK	Celková percentuálna úspešnosť uchádzačov na HVK
KS BA	26	75	61	38	17	16	12	19,67%	9	14,75%
KS TT	10	19	12	5	5	5	5	41,67%	5	41,67%
KS NR	12	16	13	10	10	9	7	53,85%	6	46,15%
KS TN	6	16	11	10	7	7	7	63,63%	6	54,54%
KS BB	17	29	22	11	8	6	5	22,72%	5	22,72%
KS ZA	13	19	18	13	11	10	8	44,44%	7	38,89%
KS KE	12	35	25	11	11	9	9	36,00%	9	36,00%
KS PO	14	28	21	13	6	3	3	14,29%	3	14,29%
	110	237	183	111	75	65	56	30,60%	50	27,32%

VYHODNOTENIE HVK 04.06.-05.06.2018

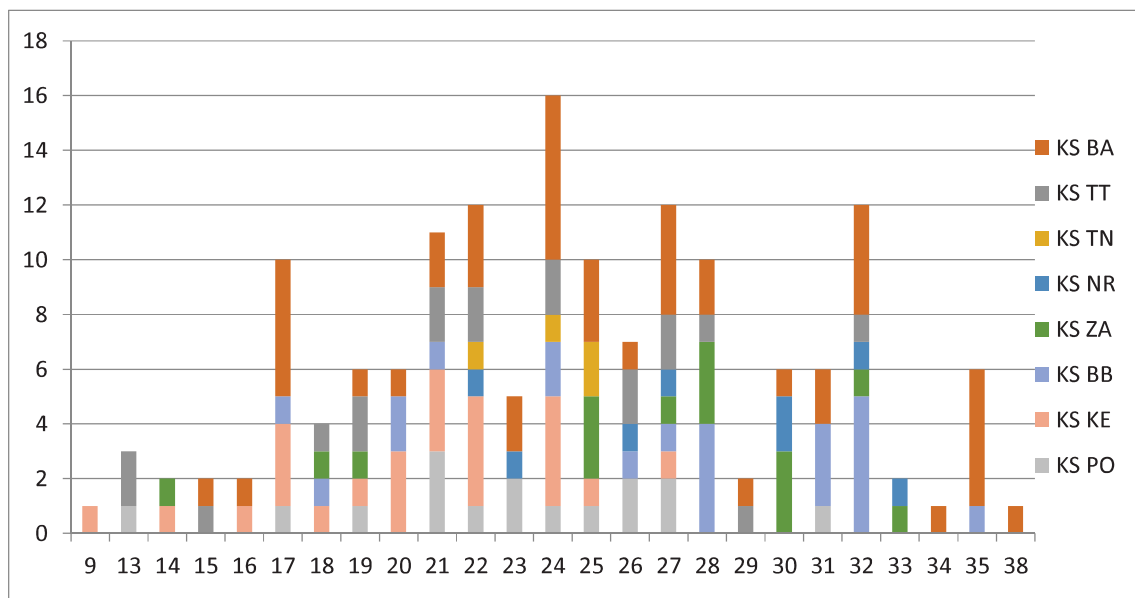
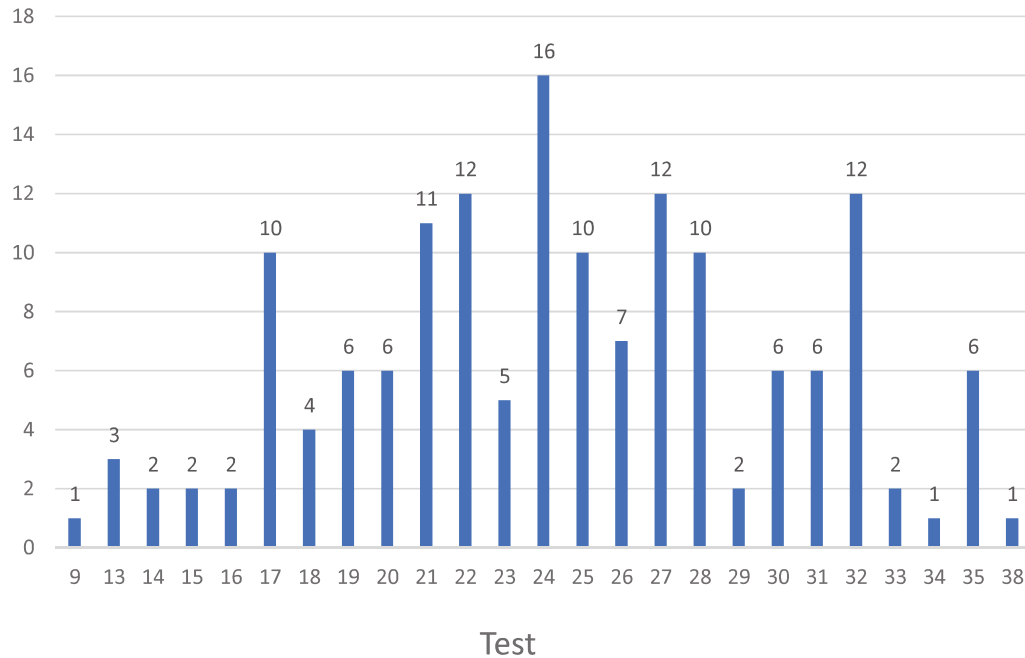
Súd	Počet voľných miest	Počet prihlásených uchádzačov	Počet zúčastnených uchádzačov	Počet úspešných uchádzačov po teste	Počet úspešných po prípadovej štúdií	Počet úspešných uchádzačov po preklade	Počet úspešných vypracovaní rozhodnutí	Celková percentuálna úspešnosť na písomnej časti VK	Počet úspešných uchádzačov po ústnej časti VK	Celková percentuálna úspešnosť uchádzačov na HVK
KS BA	19	69	46	31	9	9	6	13,04%	4	8,70%
KS TT	8	26	14	3	1	1	1	7,14%	1	7,14%
KS NR	11	20	13	9	5	5	5	38,46%	4	30,77%
KS TN	5	15	13	4	4	4	4	26,67%	3	23,07%
KS BB	15	30	22	13	8	4	2	9,09%	2	9,09%
KS ZA	10	23	19	14	12	10	6	31,58%	3	15,79%
KS KE	15	41	28	15	12	12	10	35,71%	9	32,14%
KS PO	12	37	26	17	13	13	10	38,46%	8	30,77%
	95	261	181	106	64	58	44	24,30%	34	19,33%

VYHODNOTENIE HVK 27.11.2017

Súd	Počet voľných miest	Počet prihlásených uchádzačov	Počet zúčastnených uchádzačov	Počet úspešných uchádzačov po teste	Počet úspešných po prípadovej štúdií	Počet úspešných uchádzačov po preklade	Počet úspešných vypracovaní rozhodnutí	Celková percentuálna úspešnosť na písomnej časti VK	Počet úspešných uchádzačov po ústnej časti VK	Celková percentuálna úspešnosť uchádzačov na HVK
KS BA	20	63	43	29	13	13	7	16,28%	7	16,28%
KS TT	10	27	17	3	3	2	2	11,76%	2	11,76%
KS NR	15	19	15	7	5	5	5	33,33%	4	26,66%
KS TN	10	23	16	5	5	5	5	31,25%	5	31,25%
KS BB	17	28	20	9	6	6	2	10%	2	10%
KS ZA	13	26	20	12	4	4	3	15%	3	15%
KS KE	25	48	33	19	10	10	10	30,30%	10	30,30%
KS PO	15	30	24	9	4	4	3	12,50%	3	12,50%
	125	264	188	93	50	49	37	19,68%	36	19,14%

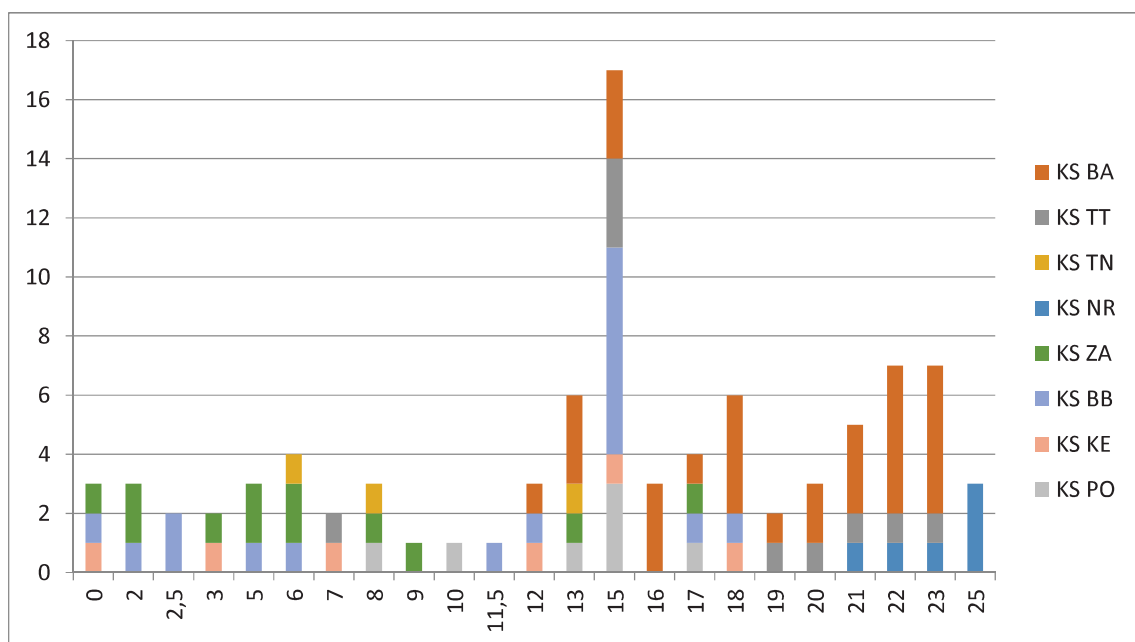
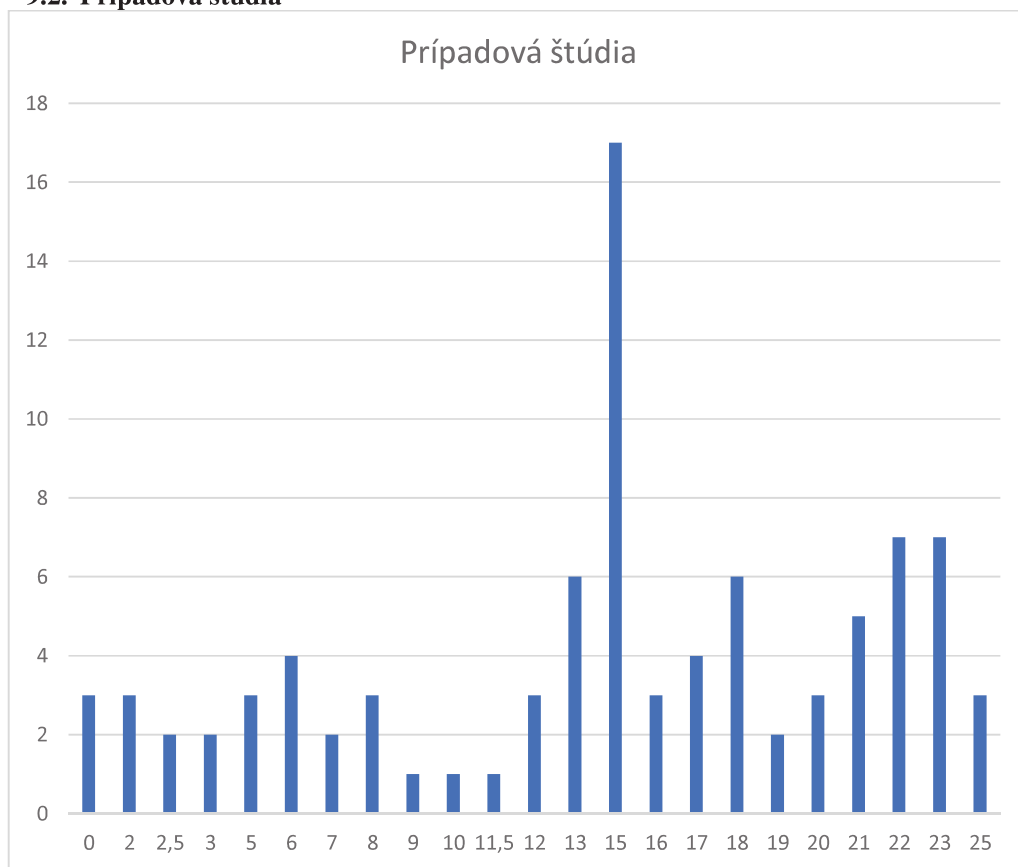
9. Príloha č. 2: Podrobné vyhodnotenie hromadného výberového konania, jeseň 2020

9.1. Testy

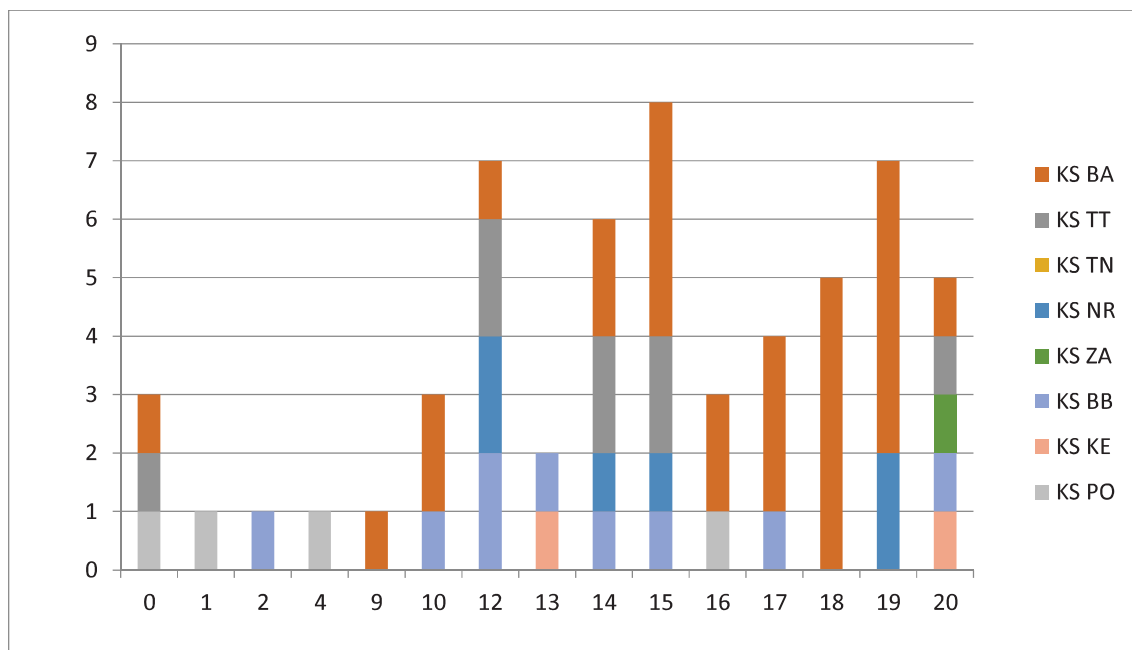
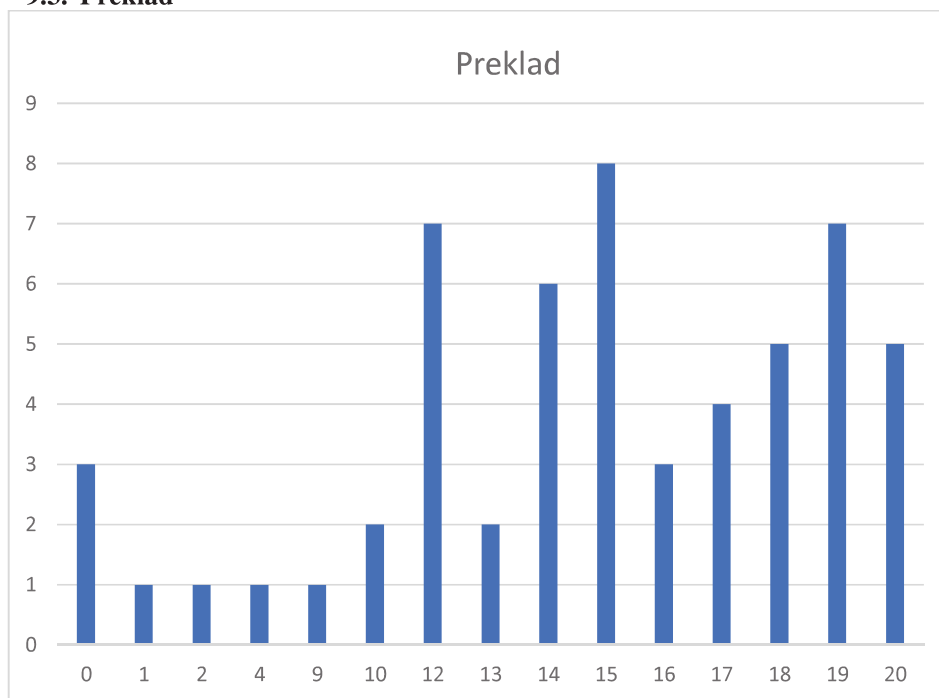
Legenda: na x-ovej osi je počet bodov, na y-ovej osi (výška stĺpca) je počet účastníkov, ktorí dosiahli daný počet bodov.

9.2. Prípadová štúdia

Legenda: na x-ovej osi je počet bodov, na y-ovej osi (výška stĺpca) je počet účastníkov, ktorí dosiahli daný počet bodov.

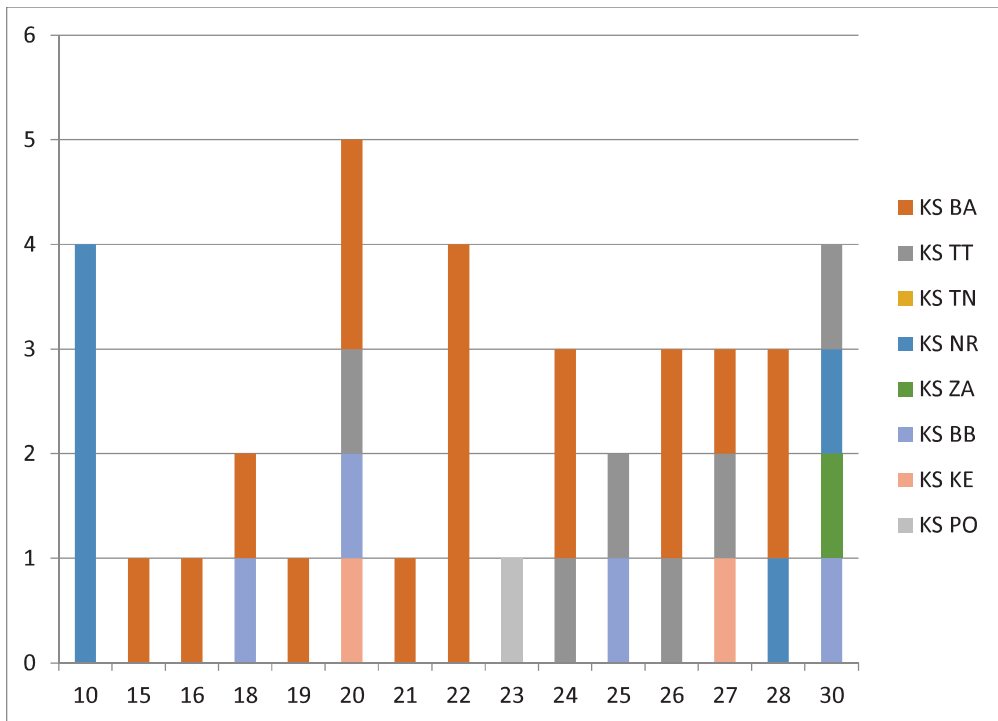
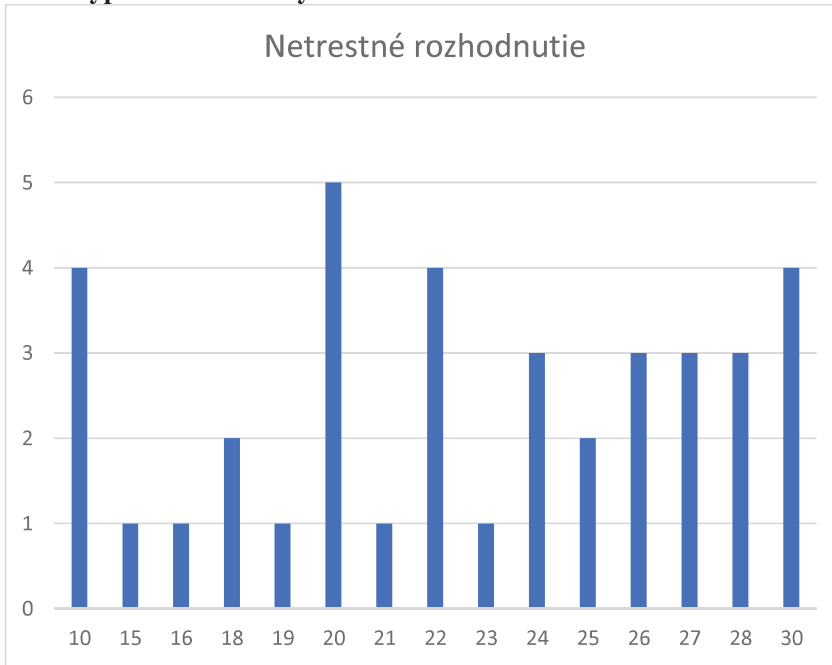
9.3. Preklad

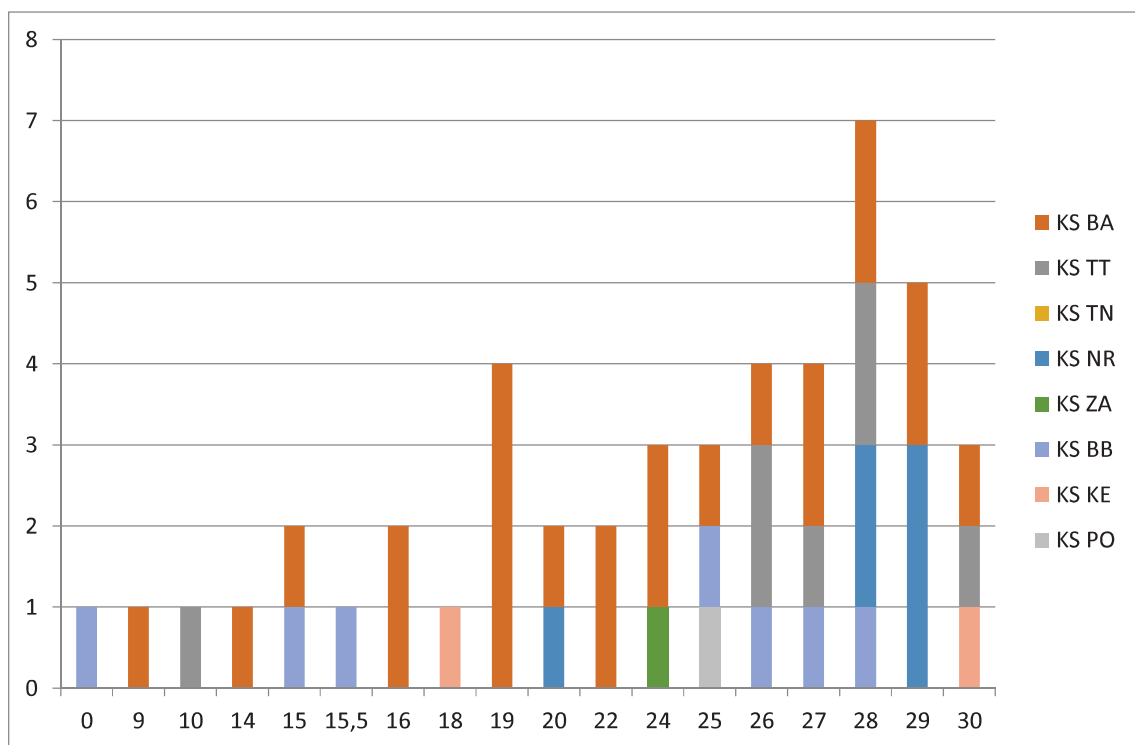
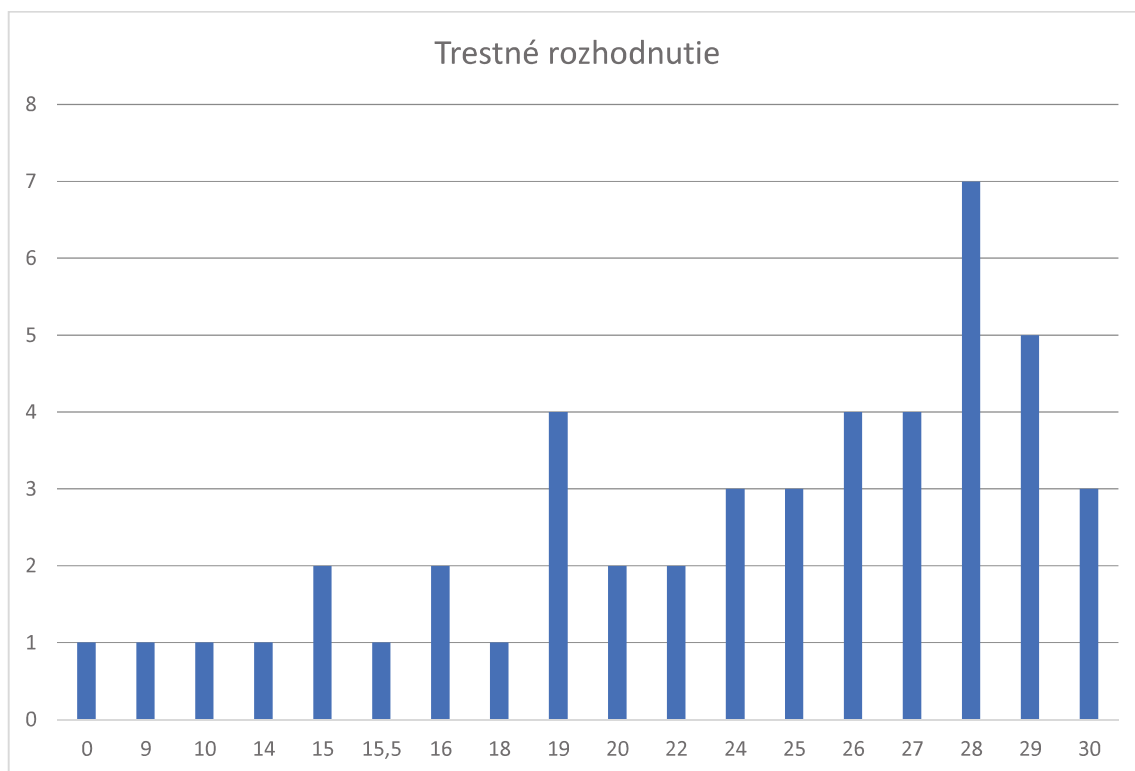
Legenda: na x-ovej osi je počet bodov, na y-ovej osi (výška stĺpca) je počet účastníkov, ktorí dosiahli daný počet bodov.

9.4. Vypracovanie súdnych rozhodnutí

Legenda: na x-ovej osi je počet bodov, na y-ovej osi (výška stĺpca) je počet účastníkov, ktorí dosiahli daný počet bodov.

Legenda: na x-ovej osi je počet bodov, na y-ovej osi (výška stĺpca) je počet účastníkov, ktorí dosiahli daný počet bodov.

10. Príloha č. 3 Sprievodný materiál: Komparatívny prehľad pravidiel výberových konaní vo vybraných európskych štátoch

Výberové konanie na sudcov vykazuje značné rozdiely medzi európskymi štátmi. Pomerne veľký dôraz je kladený na výber justičných čakaťel'ov ako predfázy výberového konania na funkciu sudcov. Príkladáme aj prehľad základných informácií o výberovom konaní vo vybraných európskych štátoch.

10.1. Česká republika

Výber sudcov v Českej republike je v súčasnosti predmetom zmeny. Jeho základom sú testy, realizované a hodnotené centrálné. Tieto testy ale neobsahujú triviálne a jasne formulované otázky, ale skôr veľké množstvo prípadových štúdií. Znenie testov je zverejnené na stránke justičnej akadémie: <https://www.jacz.cz/o-nas/kariera-v-justicni-akademii/kandidat-ka-na-funkci-soudce>. Test spolu so správnymi odpoveďami je nasledujúci deň o 9:00 zverejnený na stránke Justičnej akadémie. Po absolvovaní testu môže účastník do 12:00 dňa nasledujúceho po zverejnení podávať námietky proti jeho vyhodnoteniu.

Príklady testových otázok (test z 30. 9. 2020):

Otázka 1: „Pan Dlouhý zaparkoval ráno dne 14. 9. 2019 své osobní motorové vozidlo na kraji Kolína na parkovišti označeném P+R, provozovaném žalovaným městem. Parkoviště je oploceno a opatřeno na vjezdu i výjezdu závorami, které jsou ovládány parkovací kartou, sloužící k zaplacení parkovného. Kartu si řidič odebírá při vjezdu ze stojanu parkovacího zařízení. Pan Dlouhý nevěnoval pozornost textu na kartičce, že parkoviště není hlídáno, a nevěděl si ani vyvěšeného provozního řádu, ve kterém se uvádí, že provozovatel nezajišťuje střežení vozidel a neodpovídá za škody vzniklé během parkování vozidla. Navečer po zaplacení denní sazby 20 Kč v automatu zjistil, že jeho vozidlo je poškozeno, má rozbité přední okénko spolujezdce, poškozený rám dveří řidiče páčením, ve voze chybí autorádio a všechna čtyři kola. Dne 15. 9. 2019 adresoval městu Kolín výzvu k náhradě škody ve výši 45 000 Kč a dne 3. 1. 2020 podal proti němu žalobu na zaplacení téže částky, sestávající z ceny opravy okénka a dveří ve výši 15 000 Kč, ceny autorádia 10 000 Kč a ceny kol 20 000 Kč. Jak soud rozhodne?“

Možné odpovede:

- a) Žalobě zcela vyhoví s odkazem na objektivní odpovědnost provozovatele parkoviště podle § 2945 o. z., který se své povinnosti nemůže zbavit jednostranným prohlášením.
- b) Žalobu zcela zamítne s odůvodněním, že parkoviště P + R samo o sobě nemá povahu hlídané garáže či zařízení podobného druhu a jeho provozovatel nenesie objektivní odpovědnost za škodu na vozidlech v něm umístěných.
- c) Žalobě vyhoví ohledně 25 000 Kč, ve zbývajícím rozsahu ji zamítne, neboť rozsah objektivní odpovědnosti provozovatele parkoviště je prováděcím nařízením vlády limitován částkou 25 000 Kč.
- d) Žalobě vyhoví ohledně 30 000 Kč za kola a autorádio, neboť provozovatel parkoviště odpovídá jen za ztrátu vozidla či věcí z něj, nikoliv za jeho poškození; žalobu ohledně 20 000 Kč zamítne.“

Otázka 2: „Víme, že 100 kuřat sní 100 kyblíků zrní za 100 dnů. Kolik kyblíků zrní sní 10 kuřat za 10 dnů?“

Možné odpovede:

- a) 10, b) 15, c) 1, d) 5“

Naopak, pri výberovom konaní na justičných čakaťel'ov sa síce tiež robí test a ústny pohovor, ale test má formu podobnú nášmu testu.

10.2. Francúzsko

Vo Francúzsku sú sudcovia prijímaní na základe výberového konania alebo na základe špeciálnej kvalifikácie (PhD.). Menuje ich prezident republiky. Komisia pre justičnú službu (*Conseil Supérieur de la Magistrature*) podáva návrhy a poskytuje poradenstvo. Komisia sa skladá z predsedu kasačného súdu, dvanástich členov súdu a ďalších ôsmich členov, z ktorých dvoch nominuje predseda, dvoch predsedov Národného zhromaždenia (*Assemblée Nationale*), dvoch predsedov senátu, jedného advokátska komora a ďalšieho štátna rada (*Conseil d'Etat*). Odporúčania tejto komisie týkajúce sa menovania sudcov nižších súdov sú záväzné.

Osobitne sú prijímaný tzv. nekariérni sudcovia (*juges non professionnels*), ktorí sú od r. 2002 prijímaní na nižšie súdy na obdobie siedmich rokov, a to na základe dekrétu so súhlasom Najvyššej rady súdnictva.

10.3. Holandsko

V Holandsku je dôležitá pozícia justičného čakaťa (RAIO), stážistu, ktorého výber predbieha samotnému výberu sudcu. V rokoch 2013-2014 prebehla reforma výberového procesu, pod vplyvom výskumu Erazmovej univerzity: <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/judicial-reform-2015-compleet-alttekst.pdf>

Návrhy uchádzačov sú zaslané Národnej výberovej komisii pre súdnictvo (SRM). Uchádzači sa následne podrobujú hodnoteniu, ktoré zahŕňa analyticko-kognitívny test, test osobnosti a pohovor. S kandidátom sa postupne uskutoční pohovor pred tromi výbormi SRM pozostávajúcimi zo zástupcov súdnictva a externého člena výboru. SRM postúpil vhodných kandidátov, ktorí sa mohli uchádzať o voľné miesta justičných čakaťov. Tento postup bol kritizovaný. Za nedostatky sa považovalo to, že výberové konanie bolo príliš zdĺhavé (tri až päť mesiacov) a že bolo príliš veľa osôb zapojených do výberu (spolu 75). Nevýhodou starého systému výberu bolo, že výbercovia vykonali iba niekoľko výberov ročne, a preto nemohli získať dostatočné odborné znalosti a prax pri výbere uchádzačov. Stále tiež existoval značný počet kandidátov, ktorých vybrala výberová komisia, ale neprešli výberom na miestnej úrovni na súdoch.

Na základe odporúčaní Erazmovej univerzity sa test inteligencie v novom programe stal jedným z prvých výberových kritérií. Komunikatívne, sociálne a profesionálne zručnosti sú súčasťou profilu sudcu. Tieto a ďalšie kompetencie sa testujú prostredníctvom rozhovorov. Hodnotenie trvá celý deň a býva označované za najcennejší nástroj výberového konania.

10.4. Nemecko

Situácia v Nemecku je ovplyvnená systémom dvojročného referendariátu, v rámci ktorého absolvent právnickej fakulty koluje po rôznych pozíciách v advokácii, v štátnej správe, civilnom a trestnom súdnictve, resp. na štátnom zastupiteľstve. Po skončení referendariátu absolvuje uchádzač druhé štátne skúšky (*das zweite Staatsexamen*), ktoré pozostávajú z radu písomných prác (rozpätie 7 až 11 podľa spolkových krajín, vo väčšine spolkových krajín 8, z toho 4 zo súkromného práva 2 z trestného práva a 2 z verejného práva). Na spracovanie klauzúry má uchádzač 5 hodín. Tieto klauzúry v zásade pozostávajú zo:

- Spracovania prvostupňového civilného rozsudku
- Advokátska klauzúra a advokátska prax
- Klauzúra s ťažiskom v procesnom práve, spravidla výkon rozhodnutia

- Rozsudok alebo advokátska klauzúra
- Klauzúra štátneho zastupiteľstva
- Revízia (dovolanie) alebo rozsudok
- Spracovania rozsudku v správnom súdnictve
- Klauzúra vo veciach verejnej správy alebo advokácie

Druhá štátna skúška predstavuje zásadné preverenie vedomostí uchádzača, úspešnosť predstavuje približne 75-95 % uchádzačov, pričom hodnotenie dosiahnutými klasifikačnými známami má veľký rozptyl, pri ktorom len malý podiel uchádzačov dosahuje výborné hodnotenie (stupeň výborne dosahuje približne jedno promile uchádzačov a veľmi dobré približne dve percentá uchádzačov).⁶ Uvádza sa, že sudcovia sú vyberaní z tých najúspešnejších absolventov druhej štátnej skúšky, a spolkové krajiny požadujú, aby uchádzač dosiahol určitý kvalifikačný stupeň na druhej štátnej skúške (spravidla ide o tých uchádzačov, ktorí sa umiestnili medzi najlepšími 20 % uchádzačov).

Proces výberu sudcov nie je unifikovaný na spolkovej úrovni, je skôr menej transparentný. Veľký význam majú Výbory na výber sudcov (*Richterwahlausschuss*), v ktorých sú spravidla zastúpení členovia krajinských parlamentov (majorita je nesudcovia), pričom proces nie je formalizovaný. Nemecký spôsob výberu sudcov je špecifický aj v tom, že úspešný uchádzač je sudcom na skúšobnú dobu (*Richter auf Probe*), čo umožňuje aj následnú kontrolu toho, či má sudcovské schopnosti. Okrem toho zákon predpokladá aj sudcov na určitý čas či na plnenie úlohy. Riadni univerzitní profesori majú tiež *ex lege* oprávnenie na výkon funkcie sudcu (§ 7 nemeckého zákona o sudcoch).

10.5. Rakúsko

Príprava, ktorá vrcholí výkonom funkcie sudcu, prebieha vo viacerých fázach: Po absolvovaní právnickej fakulty má každý absolvent nárok na stáž na súde, následne môže byť po prijímačej skúške prijatý do funkcie sudcovského čakaťa a prípravnej sudcovskej služby, po skúške na funkciu sudcu sa stane sudcom.

Po ukončení právnického vzdelania majú všetci absolventi právo na prijatie na súdnu prax. Po dobu siedmich mesiacov majú právni stážisti prípravu, v ktorej by sa mali zoznámiť s chodom súdov. Stážisti sú zamestnaní postupne na rôznych súdnych oddeleniach kvôli nadobudnutiu schopnosti koncepcnej práce a spracovania rôznych písomností. Sudcovia, ktorí pôsobia ako školitelia uchádzača, podrobne opíšu vedomosti, zručnosti a výkonnosť stážistov. Ukončenie sedemmesačnej stáže na súde je nevyhnutnou podmienkou pre uchádzanie sa o miesto kandidáta na sudcu (sudcovského čakaťa), do prípravnej sudcovskej služby, v ktorej sa podrobne preveruje odborná a osobná vhodnosť žiadateľa.

Po písomných a ústnych prijímačích skúškach a teste psychologickú spôsobilosti je kandidát na návrh predsedu Vyššieho krajského súdu vymenovaný ministrom spravodlivosti za sudcovského kandidáta a vstupuje do prípravnej sudcovskej služby, ktorá trvá štyri roky. Kandidáti na sudcu prechádzajú rôznymi pozíciami na rôznych súdoch, prokuratúre a u právnikov alebo notárov, a v iných inštitúciách (napr. Inštitúcie na ochranu obetí alebo probačné služby). Okrem toho navštevujú rôzne semináre a kurzy zamerané na školenie svojich odborných vedomostí a osobných zručností pri jednaní s ľuďmi. Na konci školiaceho obdobia sa koná skúška na funkciu sudcu (*Richteramtsprüfung*), ktorá sa musí vykonať písomne a ústne pred skúšobnou komisiou. Po zložení skúšky sa uchádzači uchádzajú o uvoľnené miesto sudcu.

---

⁶ Údaje zverejnené spolkovým ministerstvom spravodlivosti:
https://www.bundesjustizamt.de/DE/Themen/Buergerdienste/Justizstatistik/Juristen/Ausbildung_node.html

Právna úprava skúšky na funkciu sudcu (*Richteramtprüfung*) je obsiahnutá v § 16 RStDG - *Richter- und Staatsanwaltschaftsdienstgesetz*, podľa ktorého:

„(1) Účelom skúšky na funkciu sudcu je preukázať teoretické a praktické vedomosti požadované pre justičnú službu a schopnosť uchádzača kvalifikovane a správne posúdiť a rozhodnúť v občianskych a trestných veciach.

(2) Skúška musí byť vykonaná písomne a ústne. Musí začať písomnou skúškou.

(3) Predmetom písomnej skúšky sú dve písomné zadania (písomné práce), ktoré sa vypracujú pod dohľadom na základe súdnych spisov, každá na určenú tému z občianskeho práva a z trestného práva. Zadania musia byť spracované v dvoch rôznych dňoch, najviac však do desiatich hodín. Uchádzač smie používať právne predpisy a literárne zdroje, zbierky vzorových príkladov a formulárov sú vylúčené.

(4) Predmetom ústnej skúšky sú nasledujúce oblasti rakúskeho právneho poriadku - pokiaľ ide o č. 1 až 8, berúc do úvahy existujúce európske a medzinárodné presahy – a to najmä s dôrazom na ich praktickú aplikáciu súdmi:

1. občianske právo vrátane medzinárodného práva súkromného, ako aj pracovné a sociálne právo;
2. obchodné právo vrátane zákona o zmenkách a šekoch, práva duševného vlastníctva a práva priemyselného vlastníctva;
3. občianske procesné právo vrátane nesporového konania, exekúcie, konkurzu a vyhýbania sa povinnosti plniť;
4. trestné právo a trestné právo procesné vrátane zákona o výkone trestu a základov kriminalistiky;
5. sústava a vnútorná organizácia súdov vrátane najdôležitejších ustanovení rokovacieho poriadku pre sudy 1. a 2. stupňa;
6. ústavné právo, základné a ľudské práva vrátane rovnakého zaobchádzania a antidiskriminačné právo, ústavné a správne súdnictvo, ako aj hlavné črty správneho a finančného práva;
7. služobné právo sudcov a prokurátorov zohľadňujúce hlavné črty služobného práva ostatných federálnych zamestnancov;
8. vedenie procesu a rokovania sudcu vrátane primeraného riešenia osobitných situácií pri rokovaní, prípravy súdnych rozhodnutí a príkazov, vybavovania úloh prokurátora, spolupráce a koordinácie medzi justičnými a výkonnými orgánmi, ako aj medzi inštitúciami na ochranu obetí a intervenčnými centrami, ako aj prevenciou násilia a ochranou proti násiliu;
9. základy hmotného a procesného európskeho práva, najmä konanie o predbežnej otázke.

(5) Ústna skúška nie je prístupná verejnosti a mala by trvať najmenej dve hodiny. Spoločná skúška je povolená iba pre dvoch uchádzačov; v takom prípade by mala skúška trvať najmenej tri hodiny.“

Zaujímavé sú pomerne dobré výsledky uchádzačov na jednotlivých skúškach, ktoré presahujú 90 % naprieč všetkými profesijnými skúškami.⁷

10.6. Spojené kráľovstvo

Od apríla 2006 je za vymenovanie sudcov zodpovedná nezávislá komisia pre menovanie sudcov (<https://judicialappointments.gov.uk/>). Komisia odporúča kandidátov Lordovi kancelárovi, ktorý má veľmi obmedzené právo veta. Komisia má tiež osobitnú zákonnú povinnosť „podporovať rozmanitosť

---

⁷ Štatistické prehľady advokátskych, notárskych a súdnych skúšok prístupné na:
<https://www.uibk.ac.at/zivilverfahren/statistik/>

v okruhu osôb, ktoré sú k dispozícii na výber na vymenovanie“. Týmto spôsobom sa snaží rozšíriť skupinu kandidátov, ktorí sú následne menovaní podľa ich výsledkov (zásluh). V Komisii pre vymenúvanie do funkcie sú sudcovia, ktorí však nie sú väčšinou, nekonajú ako zástupcovia súdnej moci a komisii predsedá laik.

Komisia spracovala zoznam požadovaných schopností a zručností: Judicial Skills and Abilities Framework (2014). <https://www.judiciary.uk/publications/framework-of-judicial-abilities-and-qualities/>. Jednotlivé požadované kompetencie sa určujú pri vyhlásení výberového konania *ad hoc*, podľa pozície, ktorá sa obsadzuje. Kompetenčné rámce sa používajú počas celého výberového procesu na posúdenie schopnosti uchádzača efektívne vykonávať úlohy. Očakáva sa od uchádzača, že preukáže buď to, že má požadované kompetencie, alebo že má schopnosť si ich rýchlo osvojiť. Kompetencie sú špeciálne šité na mieru každej role prostredníctvom analýzy práce, vrátane pohovorov s tými, ktorí už danú pozíciu vykonávajú. To umožňuje uchádzačom lepšie pochopiť kompetencie požadované pre každú rolu pred podaním žiadosti a počas výberového procesu.